

Vergil. in Bucolicis:

Non canimus sordis, respondent omnia syluae. Horatius: Narrare putaret a seculo fabellam fardo.

Terentius in Heautontimorimeno:

Nā ille haud scit, quam mihi nunc sordo narret fabulam. Itē T. Lucretius de bello Macedonico lib. x. Quae necere ne uas nris auribus cecinerint. Aeschylus in τῆσά ἐπι δὴ βωαῖς, ἡκιστος ἢ οὐκ ἠκούσας; ἢ κοφῆ δέ γινω. Allusit huc Ouidius, amorum libro tertio.

Quid inuast ad sordas si canter Phemius aures?

Quid miseram Thamyram picta tabella inuast? Ortum uidetur à ridiculo casu: quo sepe fit, ut hostes incidat in sordā, quē peccator multa, uidetibus ijs q̄ sordā nouerūt.

Frustra canis. LXXXVIII

Αἰώμας ἄσος ἴδ. id est: Frustra canis. πρὸς κενὸν ψάλλει, in est: In uanam cātas. De ijs, qui frustra sua dent. A cantoria bus ductum, qui cū ingrati sunt auditoribus, inaniter canūt: cū à nemine audiuntur: aut q̄ canunt suo sumptu, nihil auferētes praemij. Nā cantilenā Graeci prouerbiāli metaphorā frequenter appellāt orationē. Inde est illud in Escriptis Hecuba: ἦρξ ἑ τι μέλος, id est, Veni et aliqua cantilena. Et eandem cantilenam canis, et ad aures occinere, et ἦρξ ἄ το μέλ. λ. φ. φ. ἔξ. μ. τ. id est: prae ter canent sonans. Vt sordas uit adagij hoc, ac simul exposuit Lycophron poeta: Τοιχοῦρ ψάλλει ἴσ ἐῖς κενὸν ὑπόθεσιν κτύπου Αἰσινὰ δὲ ὄρκατα φρομ. ζουμ μέλ. id est,

Itaq; ciebis irritos fidium sonos Ictena et indomata pulsans carmina.

Interpres addit prouerbiū ad hūc etiā efferrī modū: Ἐῖς κενὸν κενὸς τὰς χορδὰς ἴδ. id est: Frustra pulsas choras. Sūperum aut à citharocedis, qui sic canūt, ut nihil accipiat numeris, et domi cibū capiāt, hoc est, suo sumptu, suoq; uictu, quō admodū ait Plautus, alijs canēt. Nisi si cū uidebitur ad apologum Aesopi referendum, de tibicine frustra pisces inuitate cantilenis. Nam audierat Arionis fabulam.

Lapidi loqueris. LXXXIX

Αἰθωρ δὲ λαλέει, id est: Lapidi loqueris. Eundem sensum habet. Et apud Terentium lapis pro studio brutoq; homine prouertur aliquoties. Non in scutum est, quod refert Laertius, Cuiādam interroganti, qua nam in re melior esset euasurus filius, si erudiretur: si nihil aliud, inquit Aristippus, certe in theatro non sedebit lapis super lapidem.

Parieti loqueris. XC

πρὸς τὸν τοιχοῦρ λαλέει, id est: Parieti loqueris. Et hoc quodq; refertur à Graecis collectoribus. Effertur et ad hunc modū, Διὰ τὸ ἴχρ λαλέει, id est: Per parietē loqui. Dici eō fuit, ubi quis rei quāpiā faceret uehementer absurde. Fortassis ab amantibus sumptū, qui ad fores ac fenestras, aut etiā parietes amicarū perinde loquuntur nonnunquam, quasi sensus aliquis illis adfit. Plautus in Truculento uisitat. pro eo qd̄ est factituro loqui: Ego, inquit, pro paries, loquere tu.

Nugas agere. XCI

Latinis perinde atq; Graecis britum adagium: Nugas agere, pro eo quod est, rem frivolum ac nibili facere, seu frustra conari. λῆγομ λῆγομ. Atticis familiare, id est: Nugas nugaris, Aristophanes in Nubulis, Socratem subtiliū nugarum antiūtem uocat, quasi frivolarum argutiarum autorē, τῷ τε ληπῶστέων λῆγομ ἴδ. Diūt est ὠδλῆς, id est, deliras, ac desipis, quod est translatum ab amiculis, quo postea quam aetatis nitio cœperunt desipiscere, fuit quasdam nugas blaterare solent. Aulonius ad Paduum:

Phœbus iubet uerum loqui. Et si Pietas patitur lirare sorores Nusquam ipse torquet aulaca.

In quibus uersibus obscurior est allusio, ac propē dixim incepta. Nam homo bilinguis pariter ad utriq; sermonē, et dupliem nominis significatum respexit, siquidem λῆγομ Graecis nugās significat, et lirare seu porcae Latinus uocatū sulci. Nam agricolae primum proficiant, deinde comminuant glebas, postremo lirant. Proinde subterxit, nunquā quē torquet ὠδλῆς. Olim enim agricolatores delirare dicebantur, quā à recto sulcorum ordine deficerent. Inde transumptum ad eos, qui desipiscunt.

In cœlum iactularis. XCII

Ἐς τὸ ὕψιστον τὸ ζεύει, id est: In cœlum sagittam torques. Est apud Zenodotum, ac Suidam, de ijs qui frustra laborant: aut qui audent eos laceffere, quos non possunt ledere: nihil enim ferire potest, qui in cœlum torquet, nisi quod duos uidetur petere. At non raro fit, ut iactulum in ipsum mī tentem recidat. Extat huiusmodi quaedam sententia in prouerbijs etiam Hebraeorum, nempe apud Ecclēstasticum cap. xxvij. Qui in altum mittit lapidē, super caput eius cadet, et plaga dolosa dolosi diuidet uulnera, et qui foueam fodit, inci det in eam, et qui statuit lapidem proximo suo, offendetur in eo, et qui laqueum alij ponit, peribit in illo.

Delphinum cauda ligas. XCIII

Δελφίνα τὸς τὸ ὄψιστον δ' εἶς, id est: Delphinum cauda alligas. In eos, qui quippiam incausum conātur. Propterea eā qd̄ Delphinus cauda sit lubrica, nec ea parte teneri queat. Aut quod cauda sit uulsiā, cuius agitazione fertur et nauis aliquādo subuertere, ut hac parte sit inuictus. Quadrabit et in eos, qui ea uia quēpiā aggrediuntur, qua nequaquā posse sit superari.

Cauda tenes anguillam. XCIII

Απ' ὀφθαλμοῦ τῶν ἔρχεται ἔχθρος, id est: Cauda tenes anguillam. In eos apte dicitur, quibus res est cum hominibus lubrica fide, perfidissq;, aut qui rem fugitiam atque incertā aliquidam habent, quam tueri diu non possunt.

Folio ficulno tenes anguillam. XCV

Huic sententiae confine est illud apud Aristophanem in Ramis: νῦν ἔχρ μέσθ. id est: Nunc medius tenes. De eo qui sic tenetur, ut extricare se solum ratione possit. Translatum à palefritis atque athletis, qui si quem medium corripuerint, facile uincunt. Sunt autem uerba Aesaci ad Bacchum: Αἰδῶ νῦν ἔχρ μέσθ. id est: At nunc medius tenēre. Eo dem pertinet illud apud Terentium: Sublimem medium arripere.

Medius tenes. XCVI

Huic sententiae confine est illud apud Aristophanem in Ramis: νῦν ἔχρ μέσθ. id est: Nunc medius tenes. De eo qui sic tenetur, ut extricare se solum ratione possit. Translatum à palefritis atque athletis, qui si quem medium corripuerint, facile uincunt. Sunt autem uerba Aesaci ad Bacchum: Αἰδῶ νῦν ἔχρ μέσθ. id est: At nunc medius tenēre. Eo dem pertinet illud apud Terentium: Sublimem medium arripere.

Delphinum natate doces. XCVII

Δελφίνα νῆξ ἴδ. id est: Delphinū natate doces. In eos cōpēcti, qui monere quēpiam conantur in eare, in qua cū sit ipse exercitatusissimus, nihil eget dolore. Nam Delphinus in natando, perniciōsimi impetus est, ita ut non modo superet omne natatillum Genus uelocitate, uerum etiam temerum restrium animatum, ut autor Aelianus lib. duo decimo. Quin et nauis

Et naues transilit, seq; cōtēto spiritu, teli in morē ei acclatut.

Aquilam uolare doces. XCVIII

Αετόν ἠναυτοῦ τὸ πνεῦμα, id est: Aquilam uolare doces. Diuersa metaphorā sententiam eandem declarat. Quod enim Delphin iter pisces, id Aquila inter uolucres. Quibus id etiā cōmune, quōd uterq; πνεῦμα ὄντως esse narratur.

In eodem hæsit luto. XCIX

Terentius in Phormione: In eodem hæsit luto. In eos cōtēto petiit, qui sic implicatur negotio cupiam, ut se nequeant extricare. A uiatoribus translatur, qui simul atq; in lutū inciiderint, cum alterū pedem conantur educere, altero altius innuerguntur. Rasum, ut hunc extrahāt, alter quem educerāt, denuo est infingendus. Eodem alludens Horatius: Nequiquam, inquit, cæno cupiens euellere plantam.

In aqua hæret. C

Visepatur huic non disimile procerbum à M. Tullio lib. officiorū tertio. Dicit ille quidē multa multis locis, sed aqua hæret, ut aiunt. Significat autē Epicurum parū secum in disspatando cōstare, seq; ipsum inuoluere, dū ea que dicit alibi, pugnant cum ijs, que dixit alibi, atq; ita quasi fluctuare, neq; in solido consistere. Id quod euenire solet ijs, qui cum aberrant à uero, uerborū fucus rem inuoluunt. Translatū apparet uel à fluitantibus, qui uado destituti, huc atq; illuc iactantur: quōq; magis se commouēt, hoc maiore periculo laborāt. Aut certe ab oratorū clypeydra, de qua meminimus alibi, ut eam in aqua hæere dicimus, qui se desillata iam aqua, tamen è causa non pōt expedire. Cicero ad Quin. fratrem lib. ij. Quod idibus et postidie fuerat dictū de agro Campano actū tri, nō est actū. In hac causa mihi aqua hæret. Incertum, utrū significaret à actionē integrā sibi reliquit, an causam esse inextricabilē. Huc referendū illud, quod paulo superius ex Quintiliano citauimus. Et labor atam, cōgestamq; diēru ac noctiū labore actionem, aqua deficit.

CHILIA DIS PRIMAE CENTVRIA QVINTA.

Multa cadunt inter calicem, supra-
maque labra. I

VLPI TVS Apollinaris grāmaticus apud Aulum Gellium in noctibus Atticis libro decimo tertio, capite decimo septimo, duo quedam adagia notat, alterum Græcum, alterum Latinum: quorum amborum eadem sit sententia. Græcus est uersus culus, inquit, hexameter πνεῦμα ὄντως.

Πολλὰ μεταξὺ πάλαι κούλιε καὶ χεῖλε καὶ ἄκρη, id est, Multa cadunt inter calicem, supra maque labra.

Quo monemur, nihil tam certum sperari, neq; quicquā tam esse incertū, quod nō repetimus aliquis casus queat interuente. Adcoq; non esse tuū uēturis fidere, ut uix etiā illa sint certa, que in manibus tenemus. Antequam adagij quidā ad huiusmodi fabulam referūt. Origēnes Nephem et Asby palee Phoenicis filius, eū utem sereret, grauatēq; ministris instaret, uergerēt: quidam operis tædio cōmorus in herū, negauit futurum, ut ex ea uite herus unquā uinum gustaret. Post ubi uitis prouenisset feliciter, atq; iuu maturissimē, herus exultans, ac gestuens, seruum eandem accersit: atq; ut sibi uinum infundat, iubet. Deinde iam e calicem admoturus ori, seruo que dixisset, rediegit in memoriā, quasi uanam exprobrās diuinitationem. At ille sententiam hanc hero respondit: Inter calicem ac summa labia, multa posse interuenire. Seruū sententiæ fuit

uit euentus. Nam inter loquendum prius quam ille uinum hauireret, alter quidam minister ingressus, nunciat uinctum ab apro quopiam immam uastari. Quibus auditis Anteus deopposito poculo, protinus in aprium fertur, à quo inter uenandum percussus interijt. Visperauit hoc adagij Lycophron in Iambicis.

Εγὼ δὲ τλήμων σὺν κακῷ μαθὼν ἔσθ' ὦ ὦ πολλὰ χεῖλιδες καὶ δεσποσέων ποτὶν μέσῳ κούλιε καὶ χεῖλε. Παμμίωρ βροτῶν, id est, Misera est ego meo dicta cognoscens malo. Ut plorata inter poculum ac labrum, solet Vertisse fatum, res agens mortalium.

Interpres citat Aristotelē autorem, qui et ipse de Angei fabula meminit, in qua illud uariat. Angeo uitem in situenanti, uatem accersitum quempiam prædixisset, non futurum unquam, ut ex ea uinum gustaret: et expresso in calice uino, uatem irrisisse, tanquam ἄδ' ὄμειντι. Reliqua conueniunt cum ijs, que ex aliorum retulimus cōmentarijs. Festus Pompeius ab augure quopiam uicino, qui fortē præterierit, prædictum indicat. Lycophron autem alio detorsit, nempe ad Agapenorem patrem, et Antæum Actoris et Eio y: thmistidis filium, et ad aprium Cabydonium. Dionysius apud Zenodotum, manu paræmā ad Antinōu referre. De quo meminit Homerus in Odyssæe xxij. Is Antinōus tratim ex proci Fenelopes, cui poculū tenēti, itaq; bibere parātū, uisisset uigulum tello trāssitū. Vtq; ita manibus elapsū poculo, concidit, atq; iterijt. Sed nō abre fuerit, Homericū carnē ad scribere:

Η, ὦ ἐπ' ἀντινόῳ ἰδὼν ποτὶν κούλιε. Η, ὦ καλόρ' ἄλυσον ἀναγκηρόν, ἔμελλε, Χρῖστον ἄμφοτον. καὶ δὲ μετὰ χεῖρῶν γούμα Οφρα τοῖο οἰνοῖο, φόνθ' δ' εἰ οὐκ ἐρῖ θυμῶν μέμελλετο, τρεῖς οἰοῖο μετ' ἀνθ' ἑσάσι θάυτω μύροισι, Μύρον ἐπὶ πλόεσσι, ἡγέλι μάλα καρτερὸς εἶσι Οἱ περὶ φηδὲν αὐτόν τε κακόρ' ὦ κίρα μέλαιναρ, Τόμ δ' ὄψιν υἱὸν καὶ λαμμόν ἐπαχέομονορ βόλεμ ἰθ', Αντινῶ δ' ἄσφαλοῖο δ' αὐχρῆθ' ἰθ' ἄνθ' ἄνοκῶ, Εὐλινδῶ δ' ἐτέρωσθ' εἴπεσθ' εἰ οἰ ἔκπεσθ' χερῶσ Βλημῶσθ' αὐτῆσθ' δ' αὐλοσθ' ἀναρῆνας παχῶσθ' ἄλδερ Αἰματῶ ἀνθ' ἑρμείοιο. id est,

Telum, hæc fatus, in Antinōum contorsit amarum. At pulchram is paterem, iam iam tollebat, utriusq; Auritan, atq; auro niti dam, iam iamq; manu illam Adnotabat uti biberet: neq; peiora cadem Voluebat pauido, quis enim fore crederet unquam Vnus ut in tanto coniuuuarum agmine, quanquam Viribus antecet, mortem sibi nigraq; fata Moliretur, at huic iugulum confixū Ulysses Tolleni calicem, iaculum penetrant actum, Et contra è cervicibus exijt ærea cuspis. Volatur in laius ille, calix simul excidit icto E manibus: mox inde cruor de naribus ingens E micat. Nec alienum arbitror hoc loco meminisse, quod Iulio Casari uelut exprobranti natiuitati unanitate, responsum est: uenisse calendis Martias, non citam præterisse.

Inter os & offam. II

Latinū est huiusmodi: Inter os et offam. Quod à cibus sumendis sumptū est, quē admodum Græcicū illud à potu. Nam olim Romani uictuabāt offis, ut testis est Valerius Maximus. Itaque perinde nalet inter os et offam, quasi dicas, inter os et cibū. Porro prouerbū refertur apud Gellium ex orationē quādā Catōis, de cūlibus uitio creatis, his quidē uerbis:

uerbis: Nunc ita atunt in fegetibus, & in herbis bona frumen
ta esse. Nolite ibi nimiam spem habere. Saepe audiui inter os
& offam, multa interuenire posse. Verum inter offam, atq;
herbã, ibi uero longum interuallum est. Festus ita refert ada
gium: Inter manum & mentum.

Ita fugias ne præter casam.

III

Exstat apud Terentium in Phormione cum primis uenisti
adagium: Ita fugias ne præter casam: quo quidẽ admoneretur,
ne licet aliquod uitium fugiamus, ut in aliud uitium incauti de
uoluamur: Nos rapte culpa ficimus, inquit, ut malos expe
diat esse, dum dici nãm nos bonos studemus, & benignos.
Ita fugias, ne præter casam, qd̄ aiunt. Verba sunt Demopho
nis semis fœnet accusantis, quod dum auari famam, plus satis
cupide studeret effugere, stulti reprehensionem incurrisset.
Donatus adagij metaphoram hic ad modum enarrat, si mo
do cõmentum hoc Donati uidentur esse. Ita fugio, ne tua ca
sam prætermittas, que sit tibi tutissimũ exceptaculũ. Aut ita
fugias, ne præter casam, ubi custodiri magis, & præbidi fieri,
& multari uerbis potest. Aut uerbum erat, inquit, fieri
exagitantis, & interea prouidentis, ne ante casam transeat,
ne in prætereundo etiam inde aliquid rapiat. Hanc ueluti di
uinationem, incerta, ac uaria coniectantium quis ferret, nisi
uideremus & iuris interpretibus, & Græcorum adagiorũ
enarratoribus hanc eundem esse morem. Primum interpreta
mentum mihi magis aridet. Quidam enim calore fugiendi,
etiam a præterciorum, ubi commodè poterant quiescere.
Quod uanica uoce Græci τὴν ἀποφεύγειν uocant, id est: perperã
prætere, ac præteruchi, ab eo, quod amplectendum erat,
aberrantem. Opinor ad hoc adagium respexisse Lucianũ in
Nigrino, cum scribit: ὅτι τοιοῦτο δὲ οὐ τοῖς πρῶτον ἰσχυροῦς
καὶ κακοῦ ἰσχυροῦ ἀποφεύγειν, ἰδὲ τὸ τῶν ἀδύνατον ἰσχυροῦ
μῦθον, id est: Et hoc qd̄ in tragedijs & comedijs dicitur:
Iam & præter casam incitai.

Euitata Charybdi, in Scyllam incidi. IIII

τὴν χάρυβδιν ἐκφυγεῖν, τὴν σκύλλαν ἴσχυρως εἶπον.
Iambici sunt dimetri ἀπελευθῆνοι, quos casus ne effuderit, an
eos finxerit incertum. Horum hic est sensus: Euitata Charyb
di, in Scyllam incidi, hoc est: dum uito grãuius malũ, in alte
rum diuersum incidi. Sumptũ adagium ab Homerica fabula,
que narrat Vlyssẽm, dum metu Charybdis propius ad Scyl
lam nauẽ admoget, sex è comium suorũ numero perdidisse.
Quidam autem Scyllam Nisi Megarẽsum regis fuisse filiã,
que propter æuorum crimem ademptum patri, in monstrum
hoc marinũ cõuersa sit, ut meminit Pausanias in Corinthia
cis. Cui uidentur assentiri Vergilius in Bucolicis, cũ ait:
Quid loquar, aut Scyllam Nisi, quam fama secuta est
Candida succinctam latrantibus iniqua monstros
Ab timidus nauas canibus lacerasse marinis
Seruius indicat Scyllam Phœci, & Cretheidis nymphæ fi
liam fuisse. Hanc cum amaret Glaucus, Circe, que illius amo
re tenebatur, quod eum in Scyllam propensorem esse uide
ret, fontem in quo nymphe lauare consueuerat, magicis uene
nis infecti. In quem cum illa descendisset, pubertatis in uarias
mutata est formas. Nam id Circe peccidare, in fraxum figu
ram homines uertere. Horrens itaq; suam deformitatem, sese
in mare præcipitem dedit, ac fabule præbuit argumentum.
De rei ueritate, diuersa est scriptorum opinio. Salustius pu
te esse saxum in mari promiuent, quod procul uisentibus mu
liebrem formam imitetur, in quod illi fluctus, quoniam & lu
porum ciuitatum, & eorum latratum uidentur imitari, fixce
runt illam à pube huiusmodi feris succinctam esse. In Græco

rum commẽtarijs inuenio trirēnem fuisse quandã miræ per
nicitatis, cui nomen fuerit inditum Scyllæ, τὴν δὲ σκυλάδα
εἶναι, quod hac grassantes piratæ, mare Tyrrenum, ac Sici
lum infestauerunt, reliquãq; naues quotquot præterissent, dispo
liarent: atque hinc nata sit fabula. De Charybde uero, nar
rant positum fabule, hanc formam fuisse uocatisimã, que
quod Hercules boues rapuisset, à Ionæ fulmine icta, in mare
præcipitata est, & in huiusmodi uersa monstrum, quod ad
huc pristinum aspectum naturã. Absorbet enim uniuersa, quod
absorbuerit, ea circa Taurõminitanum egerit litus, ut Salu
stius est autor. Vnde tanquam proverbio scortum uox, &
audiatatis nunquam satiate, Charybdim appellat Horat
ius:
Ab miser
Quanta laboras in Charybdi,
Digne puer meliore flamma.

Seruius ait Scyllam in Italia esse, Charybdin in Sicilia. Ver
gilius in Aeneidos libro tertio transitum hunc inter duo peri
cula angustum eleganter describit:
Hæc loca, inquit, in quondam uasta conuulsã ruina,
Tantum eam longinqua ualet mutare uetus,
Disiulisse ferunt, cum protinus utraque tellus
Vna faret: uenit medio in pontus, & undis
Hesperium scido latus abscondit, aruãq; & in bœ
Littore ductas, angusto interluit æstu.
Dextrum Scylla latus, læuam implacata Charybdis
Obsidet.

Et idem alibi.

Inter utrãq; uiam læti discrimine paruo,
Nĩ teneant casus.
Homerus Odyssæe, M. periculum utrunq; multis uerbis de
scribit, factiq; Circeam admoget Vlyssẽm, ut ad Scyllam
seruus inflectat cursum, quoniam ad Charybdim, propterea qd̄
præstet sex è socijs desiderari, quam pariter omnes interire,
declarat nãm uiam plus discriminis esse in Charybdi, quam
in Scylla.

Μὴ σὺ γὰρ κείνῃ τὴν χοίρειν ὅτι φοβῶμαι ἄπειρα,
Οὐ γὰρ κερὲς εὐστατοῦ σὺ τῆ ἐκ κοινῆ, οὐδὲ ἐνοχλοῦμαι,
Ἀλλὰ μάλιστ' ἐλάττω σκολιῶν πέρας, ἢ μὴ δὲκα
Νῆα πορεύε ἐλάττω, ἢ περὶ πολὺ πέρας τῆρ ὄβρι,
Ἐξ ἐτάρατος ἢ νῆι ποιοῦμαι, ἢ ὅμα πάντας. id est:
Ab sit ut illic tum fueris, cum faucibus undas
Illare sorbuerit, neque enim è discrimine tanto
Ipse uel eripiat Neptunus, uerum age Scyllæ,
Vicinus scopulo celeri præteruehe casu,

Quandoquidem comites sex multo perdere præstat,
Quam ut semel exitium quotquot sunt, auferat omnēs.
Adagio ifariam uiti licetbit: uel cum admonēbimus, siquã
do in eas rerum angustias nequitum fuerit, ut circa dispen
dium discendi non queat, è duobus malis, id quod lenius est,
eligamus, uidelicet Vlybis exemplo, & magis in eam uer
gamus partem, ubi minus sit iacturæ. Quod genus, si quis pa
riter & de salute, & de pecunia periclitaretur, mali prior
esse pecunie, quam uite periculo, propterea quod facultatũ
iacturã, ut cuiq; seruari potest, iatis [emel amissa], nunquam re
stituitur. Vel cum ostendemus negocium anceps & pericu
losum, in quo summa moderatione sit opus, ut in neutrã
pecces partem. Hic iam non habebitur ratio, utrum maius
sit periculum: uerum hoc tantum intelligitur, ingens utro
bique discrimen subsesse. Prioris exemplum fuerit: Memento
to longe facius esse in descendij Scyllam incidere, quam
in uacuatibus Charibdim. Præstabilius est in rei pecuniarie
iacturam,

iaſtoram, uelut in Scyllam incurrare, quàm in infamie Chærybdin incidere. Poſterioris, hoc curadum, ut ita populo ſu deas, ne principis offendas animum. Cautè, circumſpectè que rê gerito, memor tibi inter Scyllam & Charybâim eſſe cur ſum. Tertiũ fuerit modus, ſi inuertas, hoc paſſio: Dum parũ eruditus uideri times, in arrogãtis opinionem incurſiſti, hoc eſt, planè quod dicitur dum Scyllam uitas, in Charybdam inciſiſti. Celebratur apud Latinos hic uerſificus, quocunq; na tus autore, non in præſentia non occurrat:

Incidit in Scyllam, capiens uitare Charybdim.

Fumum fugiens, in ignem incidit. V

κλάπρον γὰ φέρονται εἰς τὸ πῦρ πηπέπρον, id eſt: Dum uito fumum, flammam in ipſam decidi. Senariuſ eſt prouerbialis ſuperiori ſententiæ ſinitimus. Lucianus in Nicomariãtia, ἐλαδὸν ἐρθε εἰς ἐμαυτὸν ἐξ ἐξ αὐτῶ φασὶ τὸ πῦρ ἐκ τοῦ κλάπρον βιαζόμενον. id eſt: Ignoraueram autẽ, quod à iuxta prouerbian ex fumo in ipſum ignem compellerer. Vitiuſ & Flato lib. de rep. octauo, cum ait populam, dum recuſat ingenuis ſeruire, quaſi uitato fumo, in flammam incurere, iudicãcet, ut ſeruis etiam ſeruire cogatur. Huc alluſit Horatiuſ, cũ ait in ſermonibus:

Non fruſtra uitium uitaueris illud,

Si te aliò prauum detorſeris.

Et in arte poëtica:

In uitium ducit culpæ fuga, ſi caret arte.

Πιτταρχῶν, πῶς δ' ὑποπίπῃ, πῶς δὲ δ' ὑποπίπῃ συμπερικκερ ἐπεχῶν ἐφ' ἑλπίδων κλάπρον καὶ ὄφρα, εἰς τὸ πῦρ ἐκ βλαδῶν ἐκτατῶν, id eſt: Incepte auem uerecũdate illud haud dubie accidiſt, ut fumum fugiens infamiam, in ignem conijciat ſeſe, id eſt, in aliud maius.

Latum unguem, ac ſimiles hyperbolæ prouerbiales.

VI

Tranſuerſum digitum, aut unguem diſcedere, frequenter eſt apud Ciceronem, pro eo, quod eſt quàm minimo ſpacio. Fit autem ſi ſitiuſ meiaphora, quoties his uerbis, per ſeclãm imitatio nem, ac plenum in dæquaque cõſenſum ſignificamus, ut Academicarum queſtionum, libro ſecundo. Si hac regula mihi nõ licet, tranſuerſum, ut aiunt, unguẽ diſcedere. Ibidẽ: Vbi enim aut Zenocratẽ ſequitur, cuius libri ſunt de ratione loquẽti, multi & multum probati, aut ipſum Ariſtotelem, quo proſeclto nihil eſt acutiũ, nihil politiuſ. A Chryſippo pedem nunquam. Loquitur de Antiocho, qui reliquos contempſit, Chryſippum per omnia ſequeretur. Idem ad Atticum: Mihi certiuſimum eſt ab honeſtiſſima ſententiã digitum nunquam. Rurſus ad eundem, libro decimotertio: Cur audiam eſt, atque hoc in omni uita ſua queneque, à noſtra conſcientia tranſuerſum unguem non oportere diſcedere. Idem in epiſtoliſ familiaribus. Vyge igitur tranſuerſum unguem, quod aitũ, à ſtilo. Sunt illa quidẽ minus figurata, ſed tamẽ prouerbia lia, que loquitur Plautinus Euclio in Aulularia: Si tu berle ex iſtoboc loco digitum tranſuerſum, aut unguem latum exceſſeris. Et Cicero in Verrem: digitum non diſcedebant. Idem ad Atticũ, libro decimotertio, epiſtola prima: Pedem adhuc è uilla egreſſi non ſumus, ita magnos & aſiduos imbres habebamus. Atque hunc imitator diuus Hieronymus: Et apoſtolicẽ uoluntatis ſequentes ueſtigia, ne punclio quidẽ, ut dicitur, atque ungue tranſuerſo, ab illiuſ ſententijs recedamus. Metaphora partim ſumpta uidetur ab iſs, qui tabulam, aut ſaxum, aut ſimile quippiam digitis latis meiuſant, quoties exquiliſ rei moduſ ſpectatur, nam reliqua cubitis metiri ſolemus. Minima menſurarum, latuſ digituſ eſt. Partim à iuge rum menſoribus, qui ſtadijs, paſiſibus, & ut minima meſura,

pedibus, ſoli ſpaciũ metiuntur. Vulgo etiam nunc dicunt, culmũ latũ, ſimili figura pro eo, qd eſt ne tantuũ quidẽ.

Pedem ubi ponat non habet.

VII

Vnde & illa prouerbialis hyperbole ducta uidetur apud Ciceronem frequẽs: Pedem ubi ponat non habet pro eo, qd eſt, ne tantuũ quidẽ agri. Lib. ep. ad Atticum xiiij. Arion baranis filiuſ Roman uenit: uult, opinor, regnum aliquod emere à Cæſare. Nam quomodo nunc eſt, pedem ubi ponat in ſuo non habet. Idem Philippiarum ſeconda: Qui id erat in terris, ubi in tuo pedem poneret: Rurſum libro ſeptimo, ad Atticum: pedem in Italia uide nullam eſſe qui nõ in iſtius poſteſtate ſit. Conueniet autem in hominẽ inſignite tenuem, atq; inopem, cui ne ueſtigium quidẽ pedis ſit in agrorũ poſſeſſionibus. Apud eundem eſt iocũ in ſandum, quem poſis mittere funda.

Iterũ eundem ad lapidẽ offendere. VIII

Διὲ πρὸς τὸ πρῶτον ἀρχαῖον ἐπιπέδον λιθῶν. id eſt: Iterum ad eundem iorte lapidẽ impingere. Senariuſ elegãs, ac pruerbialis reſertur à Zenodoto in colleclaneis adagiorũ. Cicero epiſt. fam. lib. x. Culpa enim illa, bis ad eundem, uulgãri reprehenſa prouerbio eſt. Cuiuſ libro triſtũ ſcindo: At nunc tanamco comes eſt inſania morbo.

Saxa mem̄o reſeruo riuſus ad illa pedem.

Vſurpat̄ ab Auſonio in epiſtola quadã: Etenim, inquit, poſciſti tu, ut ſua epiſtola, ad eundem lapidẽ bis offenderet. Ego autem queũq; ſirtuna eſſet, ſemel erubeſcerem. Eſt autem bis ad eundem: lapidẽ offendere, iterũ eadem in re peccare. Nam primuſ error, uel Greco adagio ueniã meretur. Iteranti culpam, ueniã dari nõ ſolet. Inter Grecãncas ſententias celebratur & hæc:

Διὲ δὲ ἀμαρτήν τῶντων μὴ ἀνδρόδ σοφῶ. id eſt:

Sapientia haud eſt bis in eodem labier.

Extat & Græcum epigramma, incertum cuiuſ, Εἴτις ἄρα γὰρ γὰμας, πάλι δ' ἐν τερα λειχῶν δ' ἰώκῃ Νευρογῶ πλῶξ δ' ἐξ ἑυδοῦ ἀργαλέου. id eſt,

Altera comibium experto cui ductur uxor

Hic ſi acclã repetit̄ æquora ſeuarate.

Fertur & Publianus Minus, non alienũ ab hac forma: Improbe Neptiuũ accuſat, qui iterũ naufragũ facit. At Scipio ſapienti ne ſemel quidẽ errare permittit, ut dicat οὐκ ἐπιπῶ, id eſt. Non putaram.

Eadem oberrare corda.

IX

Horatiuſ in arte poëtica, ſententiã haud diſſimilem, diſſi mili metaphora extulit: Et citharæduſ iniquiãs, Ridetur chordã, qui ſemper oberrat eadem. A cantoribus ducta trãſlazio eſt, quibus uehemẽter foedũ ſit, in iſſidẽ fidibus ſepius peccare. In eos igitur cõcime dicitur, quo uel in ſimili re crebrius peccat, uel culpa canãde iterũ atq; iterum cõmittit. Primum enim lapuſ uel caſu datur, uel imprudentia: iteratus ſtultitia tribuitur, aut inſcitia.

Non tam ouum ouo ſimile.

X

Extant apud autores aliquot ſimilitudinũ adagia. Quorum de numero eſt: Non tam ouum ouo ſimile, de rebus inãſerete ſimilitudinũ. Cicero Academic. queſt. libro ſcindo: Vidẽs ne, ut in prouerbio ſit, ouorum inter ſe ſimilitudo? Tãmen hoc accepimus, Deli fuiſſe complurẽſ ſaluſ rebus illis, qui gallinaſ alere queſtius cauſa ſolent. Ii cum ouum inſpexerant, que id gallina peperit, dicere ſolebant: Neque id eſt conũ nos. Nam non ſatis ouo internoſcere. Idem prouerbiũ reſertur & à Fabio Quintiliano. Vſurpat̄ & à Seneca in libello, quem in Claudium imperatorem luſit.

χρυσότα ἢ θαλάσσια, id est, Vera animantium prudētia ter-
restria, an marina. Eius verba subscripta: τὸν δὲ χρυσότατον
ἐχίνωρον ἢ μύτιν ἴππερ ἀνθρώπων ἀμωνα καὶ φυλάκισσι
μιαυρ περὶ τῆς κίτης.

ΠΟΛΛ' οἱδ' ἐλάττωκε δ' ἀλλ' ἐχίνωρον ἐμ' μέγα.
Προσιδόντες γὰρ αὐτοῖσι ὡς φασιν οἰοῦν
στέρησιν ἄμαρ ἀκούσαν εὐλιθῶς δ' ἔμασθε,
Ἐταρ βήγαρον γὰρ ἔδωκεν ἀμύχλωρον. id est,
Iam vero terrestrium echinorum in tuenda, feruandaq; inco-
lunitate sua solertia, prouerbio locum facti:

Arx maris vulpi, est una echino maxima.
Siquidam cum impetitor à feris, quemadmodum aiunt,
Velut omne spinis corpus obuolunt suis,
Titulus iacet, sic ut nec ore tangier
Vlla queat ratione nec mordiciv.

Sed omnium copiosissime huius animantis ingenium et astu-
tionem describit Plinius, lib. 8. cap. 37. Preparant, inquit, et
herinacei cibos, ac uolunt supra iactantia poma, affixa spi-
nis, unam non amplius ore tenentes portant in cauis arbo-
res. Idem mutationem aequalis in anstrum, condensentes se in
cubile, presagiant. Vbi uero sensere ueniant, contracto ore,
pedibus, ac omni parte inferiore, qua rarum et innocua ha-
bent lanuginem, conuoluntur in formam pile, ne quid com-
prehendi possit præter aculeos. In despiratione uero urinam
ex se reddunt tabificam tergori suo, spinisq; noxia. Reliqua
qui cupiet cognoscere, è loco quem indicauimus, petat. Hæc
ad prouerbij sensum potissimum attinebant. Celebre est et
piscis echini ingenium, qui leuitam maris presagientes, corre-
ptis labiis operis sese, ut mobilitatem stabiliat pondere, ne
nimis uoluntate atterat spinas, quod aspicientes naute, plu-
rimis motu ancoris nauigia infrenant. Autor Plinius libro no-
no cap. 31. Vulpem autem uersipellem esse, uarijs instructam
artibus, cui alij complures apologi, tum ille peculiariter indi-
cat, quæ referuntur à Plutarcho in moralibus. Cum aliquando
pardus uulpem præ se contineret, quod ipse pellem haberet
omnigenis colorum maculis uarietatum, respondit uulpes,
sibi id decoris in animo esse, quod illi esset in cute. Neq; uero
paulo satius esse ingenio prædixit esse uasro, quam cute uer-
sicolore. Greci solertem, ac uarijs armatum dolis, ποικι-
λόχρονα uocant et ποικιλομήτην, Latini uersipetrem et uersip-
ellem. Narratur et uoluit quidam apologis, ab hoc prouer-
bio non multum abluens. Cui aliquando uulpes in colloquio,
quod illi et cum se, iactaret sibi uarias esse technas, adeo
ut uel peram haberet dolis referant, feles autem responderet
sibi unicam duntaxat artem esse, cui iudicaret, si quid existeret
distinguentis, inter consabulandum repente canis accurrentium
tumultus audiret, sibi felis in arborem altissimam subsiliret, cum
uulpes interim à canum agmine cincta capitur. Innuat fabu-
la, prestabilis esse nonnumquam uicium consilium, modo id
sibi uerum et efficax, quam plures dolos, consiliaq; frivola.
Veluti si quis pauper multijugis artibus sollicitaret animum
puelle, diues autem unum hoc haberet, quod est apud Oui-
dium, quantumlibet accipere, recte dixit:

ΠΟΛΛ' οἱδ' ἐλάττωκε δ' ἀλλ' ἐχίνωρον ἐμ' μέγα.

Simulare cupressum. XXIX

Horatius in arte poetica, Et fertasse cupressum
Scis simulare, quid hoc, si fractis enatet expes
Nauibus, ære dato.

Acron prouerbium esse admonet, ortum ab imperito quopiã
pictore, qui præter cupressum nihil nouerat pingere. A quo
cum naufragus quãdam petisset, ut uultum suum exprimeret,

ac naufragium suum depingeret, interrogauit ille, num ex eu
presso uellet aliquid adijci. Res ea primum in iocum: deinde
etiam in adagionem abiit. Concinne usq; in eos, qui
quod didicerunt, id ubiq; intempertuiter incidunt, cum ad
rem nihil attineat.

Flamma fumo est proxima. XX

Apud Plautum extat in Curculione: Flamma fumo est pro-
xima. Commonet adagium periculum mature fugiendũ esse,
quicq; malum euitare cupiat, et ut amandam primum occasione.
Vt qui corrumpi nolit, ab improborum abstineat consuetudi-
ne: qui cum puella cubare nolit, ne det osculũ. Nam et illud
protinus addit poeta, fumo comburi nihil potest, flamma po-
test. Eurys enim indicium est flammæ mox erupturæ.

Ad restim res redijt. XXI

Terentius in Phormione: Opera tua ad restim mihi quidẽ
res redijt planissime. Hoc adagio summa rerum desperatio si-
gnificatur. Nam in hoc solent quidam amentes ad iactatum
confugere. Iuuenalis:

Ferre potes dominam salus tot restibus, ullam?
Eodem pertinet etiam illud, suspendio delendam arbor.

Paupertas sapientiam fortia est. XXII

Περὶ τῆς δὲ πτωχῶν σοφίας ἐλάττωκε, id est, Paupertas sapien-
tiam fortia est. Zenodotus citat ex Etopide, Alij tribunt
Aristoni. Ignaua est opulencia, uerum inopia, multarum ar-
tium reperitrix est, id quod ipsa iactat apud Aristophanem in
Pluto, artium omnium inuentionem sibi uedicans. Vergilius:
Labor omnia uincit

Improbos, et duris uirgens in rebus egestas. Ouidius:

Ingenium mala sepe mouent. Persius:

Magister artis, ingenij, largitor Venter.

Circumfretur hic quoq; uersiculus apud Grecos:

Πολλὰ δὲ ὁ λιμὸς γίγνεται διδασκαλῶν. id est,

Magistra multorum improba exiit fames.

Xenophon periam appellauit, σοφίαν ἀπὸ τῆς διδασκαλίας,
ἃ δὲ ἐκινῶ τῶς ἐπιδοῦς ἀπὸ τῶς ἐργίας ἀνακαλῶν,
hoc est, sapientia, quæ circa doctorem cõtigit, etenim quod
hæc persudat oratione, ad hoc illare ipsa compellit. Theo-
critus in piscatoribus:

Ἀ περὶα διέφρωτες μὲνα τὰς τεχνὰς ἐγείρει
Ἄτὰ τῶς μόχθοιο διδασκαλῶν. id est,

Vnica paupertas Diophantes excitat artes

Ipsa laborandi doctrix, studijq; magistra

Huc spectat et illud, quod Iupiter acri seculi tam paratam
rerum copiam submouit,

Vt uarias usus meditando extunderet arteis.

Item Minus ille, non inelegans:

Hominem experiri multa paupertas iubet.

Potesit et illuc referri prouerbium, quod uideamus accidere,

nescio quomodo, ut penes Midas, et improbos homines sit

opulencia, doctiq; probiq; ferè tenui sint fortuna. Quæ quidẽ

de re extant quo problemata, Aristotelis titulo, quorum alte-
ro rogat, qui fiat ut paupertas apud ueros uirum plerunq;

uersetur. Redditq; huiusce rei uarias causas, sive quod impro-
bi per fas, nefasq; malant parare diuitias, quam eam pauper-
tate contubernum diuinum habere: proinde fugit illos, qui-
bus uideatur maximiorum flagitiorum occasio futura, ad illos
desileat, quos existimat sese recte, modesteq; usus. Sive,
quod inops et uirum et consilij, quippe sexanna plus aucti-
lij sibi futurum sperat apud πολὺν ἀνευροῦς ἀνδραγαθῶν, ut ha-
bet prouerbiũ. Sive, quod cum ipsa sit mala, malos uatit, ne
si ὧν ἰδὴ πρὸς, id est, malũ accesserit malo, iam fiat into-
lerabile

terabile, atque immedicabile. In altero rogat, quid in causa sit, ut oper a malis frere possideantur, nō itē a bonis. An quia cæcæ sunt, inquit, et ob id errant in delectū? Hæc quomam poetæ aut philosophicū sapiunt, magis quam philosophū, præsertim serium, iux mibi sit uerisimile, ab Aristotele fuisse profecta. Quod autem dicit de cæcis diuitijs, id sumptum est potissimum ex Aristophanis Plato. Quo in loco, Plutus, qui deus est diuitiarum, rogatus, unde cæcitatīs malū obtigisset, respondit ad hunc modum:

Ὁ θεός με ταύτ' ἐπέσχεον ἀνδρῶσπορος φθονῶν.
 Ἔγω γὰρ ὦν μερῶσι μ, πταλιῶ δ' ὄν
 Ως τῶν δ' ἰσῶσος ἠδ' ὀσφῶς ὃ κοσμίως
 Μόνως βασιλοῖσι μ, δ' ἐμ' ἐπρωσίως τυφλῶν
 Ἴνα μὴ δ' ἰσχυρῶσιν αἰ μ' ἔστων μάλ' ἀνά.
 Οὕτως ἐκφύθ' πῶσι χυσοῖσι φθονῆ. id est,

Hoc me malo multatū ipse Iuppiter
 Rebus uidelicet inuidens mortalium.

Nam olim puer mīnabar id fore, ut ad probos,
 Doctos, modestos, tantum adirent: at Iuppiter
 Oculos in hoc ademit, ut ne quempiam
 Horum liceret iam mihi dignoscere.
 Adeo bone ille frugis inuadet uiris.

Hunc locum imitatus Lucianus in Timone consimilia quædam de Plato narrat, quem non cæcum modo facit, uerum etiā claudicat: cæcū quidē semper, ac tam demit claudicantem, quoties ad bonos uiros mīterit, aliis pedibus pernicissimus.

Ollæ amicitia. xxiii

Χυθῶς ὀλλῶς, id est, Ollæ amicitia. In amicos istos uulgares quadrabit, quos patina, non beneuolentia conciliat.

De cuiusmodi iustitias:

Te putat ille sue captum iudore culine,
 Nec male coniectat.

Hos arcane literæ, mensæ amicos nominant. Plutarchus itē in libello cui titulus: Quo pacto dignoscas adulatorē ab amīco, id genus homines, ὡς τε λιμῶσος ἠδ' ἱσῶσος, uulgo dici solitos narrat, quod uentriculi, cibij, causā diligant, nō ex animo: quij; tum prestō sunt quoties audiunt, ἠλ' ἡσῶσος ἰδ' ὤσ. Nam Aristophanes grammaticus apud Athenæum li bro nono tradit lotionem manuum, quæ præcedebat cenam, uocari ἠλ' ἡσῶσος, a cena, ἠλ' ἡσῶσος. In eodem, ni fallor, dictum est illud a Menandro Comico citatē Athenæo: Οἱ δὲ ἠλ' ἡσῶσος ἠδ' ἡσῶσος ἡσῶσος ἡσῶσος, id est, Me mibus ut data est aqua herent, tunc amici maxime. Effertur ad hunc modum paræmia: ἡσῶσος ἡσῶσος, ἡσῶσος, id est, Feruet olla, iuuat amicitia.

Antiquiora diphthera loqueris. xxiiii

Ἀρχαιοτέρα δ' ἰσῶσος ἡσῶσος, id est, Antiquiora diphthera loqueris. In eos quadrat, qui nugæ narrant, aut de rebus nimis prisca, et iapidè obloquitur. Nā diphthera res quædā erat ex prisca illis fabulamentis relicta. Si quid autē, diphtheram pellē fuisse eius capre, quæ Ionē lactari, in qua creditū est antiquius, illi omnia orberē, quæ fierēt. Vnde quæ nec in historicorū literis extaret, nec in hominū memoria seruarentur, ea uelut ex Ionis diphthera petita dicebātur. Quin subin de apud Aristophanem, ἐρχομαι, προλαῖα, id est, prisca atque antiqua, pro nugamentis leges, quod antiquitas frere fabulosisima sit opinor, et ἡσῶσος, pro eo, quod est deliranter, ac iude.

Auribus lupum teneo. xxv

Extat apud Terentium in Phormione. Antiphoni adolefcenti uxor erat domi, quam nec eijcere poterat, nec quia non

libebat, quod in eam deperiret, nec quod integrum non erat, cum esse iudicium sententijs addita, neque rursus retinere quibat, propter patris uiolentiam. Et cum a patricæ filix id ceretur, ut qui domi possideret id, quod amabat: imo, inquit, quod aiunt auribus teneo lupum. Nam neq; quo modo amicitiam a me inuenio, neq; uti retineam scio. Μοχῶ; leno quasi referens paræmiam, aut sibi idem uisum ire in Phædria, quæ neq; retinere poterat, qui nihil numerabat, neque repellere, quod esset improbe blandus, ac montes aëros polliceretur. Donatus Græcam paræmiam adscribit uerbis: τῶν ὠτων ἔγω τὸν λύκον, οὐτ' ἔρχομαι οὐτ' ἀφέναι δ' ὄνομα. id est, Auribus lupū teneo, neq; retinere, neq; amittere possum. Suetonius in Tiberio: Cū standi causa erat metus iudicij imminentium discriminum, uis sepe lupum tenere se auribus diceret. Plutarchus in præceptis ciuilibus: λύκον οὐ φασί μ' ἄν' ὠτων κερῶσιν, id est, Aiunt lupum non posse teneri auribus. Dicitur in eos, quæ eiusmodi negotio inuoluntur, quod neq; relinquere sit integrum, neq; tolerari possit. Vt uidetur ab euentu quopiam natum, ut alia pleraq;. Aut inde certe, quod ut lepus, auribus quippe prelongis commo disime tenetur, ita lupus quod aures habet pro corpore breuiorēs, teneri ijs non potest, neq; rursus citra summum periculum a manibus dimitti, belua tam mordax. Cæcilius apud Asulum Gellium eandem sententiā, sed citra metaphoram extulit. Nam hi sunt, inquit, amici pessimi, fronte bilaro, corde tristis, quos neque ut apprehendas, neque ut amittas, scias. Huc allusit Theognis, etiam si alienus:

ἀσπράλω μοι θυμὸς ἔχῃ πῆσι οἷς ὀλοῖται
 Οὔτε γὰρ ἐχθρῶσιν, οὔτε φίλῳ τ' ἔλωμαι. id est,

Pecora nostra, tui quam mire amor afficit, ut quem Non odisse queam, sed nec amare queam.

Vnde uidetur illud effectum.

Nec tecum possim uiuere, nec sine te.
 Refertur et a M. Varone pro exemplo adagionis: Auribus lupum teneo.

Necessarium malum. xxvi

Hinc finitimum est illud, ἀναγκῶσιν κανάμ, id est, Necessarium malum, de ijs, quos neq; rejicere possis, quod quibusdam in rebus opus sit eorum operā, neq; commode ferre, quod uiri sint improbi. Natum uidetur ex Hibrææ cuiusdam aphorismate, de quo meminit Sirabo lib. xiiij. Cum haberet Euthydamus tyrannicum quiddam, multis alioqui nominibus utilis ciuitati, ita ut cum uitijs uirtutes paria facere uiderentur. Hibræas orator in oratione quadam sic de illo locutus est: Malum est, inquit, ciuitatis necessarium. Nam nec tecum uiuere possumus, nec sine te. Alexander uicem Severus imperator, rationales, quos tollere decreuerat, posteaquam perpēdisset eos citra Reipub. incommodam tolli non posse, necessarium malum appellabat. Huiusmodi fuit et P. Cornelius Rufinus, sua æ quidem ex impendio auarus, sed idē egregius imperator, a quo Fabricius Lucinus compilarī maluit, quam sub hasta uenire, quem admodum refert Gellius lib. iij. et Cicero de oratore lib. ij. Torqueri poterit et in uxores, cum quibus inuoluntū uinitur, sed absq; his rebus, omnino non consistere potest. Potest et ad rem accomodari. Vt leti si quis dicat a pharæcon, rem quidem molestant, necessariā tamen. Euripides in Orestē:

Ανασφῶν ἔμ' ὄ κτήν, ἀναγκῶσιν ἄσπράλω. id est,

Molesta cum sit res, necessaria tamen.
 Non abhorret ab hac forma, quod Plinius scribit, oraculo proditū fuisse, lib. i, d. cap. 6. Quo nam igitur, inquit, modo uulsi sine

ab urbe conūta, 10. Quam arborem confrūisset, sub ea legere aliam fructū, id indignum esse dicere. Huc allusit Hesiodus, cum scribit in Theogonia de sicis: Ἀλόεσσι κίμακτορ σφετέσσι ἐς τασέσσι αἰώνων. id est, Atq; metunt uentrem in proprium, sudorem alienum.

Theogonis item:

Οὐτὲ δ' ἄρ' ἠγορακίωσι, ἄλλοι κίμακτορ μετὰ οἷσι, id est, Ante tibi exhaustos alij ne trade labores.

Construūda figura dicta est à Diocletiano nondum Cesare: Ego apros occido, sed alter fruior pulpaneto. Refertur autem in illius uita ad hanc ferme sententiam. Cum Diocletianus apud Taurinos in Gallia, in minoribus adhuc locis militans, in cauponā quadam non aretor, et cum Druade quadam muliere familiarē consuetudinē haberet, illaq; parsi moniam hominis inculcasset, ioco, nō serio respondisse fertur, tum se fore liberalem cum imperator fuerit. Ad hoc illa: Noli, inquit, iocari Diocletiane, planē imperator eris, simul ac aprum occideris. Quam quidem mulieris uocem omnis arripens uice, studiose sectari cepit apros in uenatū, haud intellegendi uidelicet omnis ænigma, quod euentus postea explicauit. Nam Numerianus imperator, fūctione Arrij Aprisoceri sui interemptus fuerat. Quare prodiat, milites Diocletianū uindictam creat, et Augustum consulant. Ille itaque pro concione, quo Druadis dictū expletet, Aprum manu sua confodit, addens Maronianum illud: Aeneae magni dextra cadis.

Ceterum interea dum adhuc priuatus ille multos apros confrēisset, nec affulgeret usquam imperij spes, dicere solitum se non: Ego quidē apros occido, uerū alter fruior pulpaneto.

Aliena iacis. XXXIII

Ἀλλόεσσα βιάδις, id est, Aliena iacis. Quoties res parū ex animi sententia cadit. Translatum ab ijs, qui uident alea, quibus iacitibus interdū ea cadit, que minime sunt ad uictoria accommoda. Proinde siquidū frustratur nos spes, recte dicentur, ἀλλόεσσα βιάδις. Adagium refertur à Diogeniano.

Aliam quercum excute. XXXIII

Ἄλλω ἄγῳ βιάδις, id est, Aliam quercum excute. In eos coment, qui sine fine petunt aliquid: aut qui continentur ab eodem mutuum postulant. Hos hoc adagio licet ablegare, ut nobis omisiss, aliorum aures suis precibus sollicitet. Parocianam hinc naturam putant, quod olim mortales glandibus uisitabant, Ceteris usi nondum reperto. Has qui queribus excussis colligebant, mercede ad id conuicti, balanistas, id est, glandū collectores, sine glandiarios appellabāt. Qui siquidam circūspicerent, sique glandes etiamdū in arbore reliquae essent, praeteruentes pro iocū acclamabant: Aliā querquam excute. Eam uocē uulgus arreptam uertit in prowerbiū. Non in concinnitate accommodabitur ad negocium relinquendam, ex quo iam nihil emolumentū potest capi. Aut mutandū amicum, qui iam utilis esse desijt. Aut praecipuos mutandū, unde nihil est, quod amplius distat.

Nuces relinquere. XXXV

Nuces relinquere, est omisiss studijs ac nugis puerilibus, ad grauiora, magisq; seria conuerti. Perfius: Et nucibus facinus quaecunq; relictijs, Cum sapirius patruos. Translata metaphora, uel à uetusta nuptiarū ceremoniā, in quibus sponsus uicorem ducens nuces spargebat, utpote iam pueritiae renuncians. Ita Catullus in carmine nuptiali: Da puer proptere nuces, Concubine nuces da.

Vegetius:

Sparge marite nuces.

Quaquam Plinius libro decimoquinto, capite nigesimo secundo, causas alias adfert, quomodo nuces in nuptialibus ceremonijs consueuerint antiquitus adhiberi. Sed praestat ipse referre uerba: Nuces, inquit, iugulantes quaquam et ipse nuptialium Fesceniorum comites, multum pinces nunc ueritate, eademq; portione ampliores nucleo. Necnō et honor his naturae peccatis, gemino protectus operimento, puluanti primū calcis, mox ligni putaminis. Quae causa eas nuptijs fecit religiosas, tot modis factu munito, quod est uerisimilius, quam quae cadendo tripudium, sonitum faciant. Festus item indicat in nuptijs à pueri nuces spargi solitas, ut noue nupte intranti domum noui mariti, iussu esset auspicium. Addit Scriuius, pueros cataminos, cum à turpiter uitio recederent, solitos nuces spargere, significantes se post hac omnia pueritia spernere. Vel hinc igitur, uel certe à puerorum lusibus, qui nucibus peraguntur, dictum prowerbium uideri potest. Nam talis, ac nucibus olim iustitiae pueros, uel Horatius testis est, cum ait:

Te talos Aule nucesq;

Proinde ad hanc prowerbij formam pertinere uel reliquae ille figura: Nunquam à nucibus recedere. Redire ad nuces. Nuces abijcere. Nuces intermittere. Nucibus indagere, Nuces repetere, atq; id genus alia.

Bis pueri senes. XXXVI

Δις πάδες, οἱ γέροντες, id est, Bis pueri senes. Vna est ex illis prowerbiabibus inscriptionibus satyrarum Varronis. Quadrabit in eos, qui prociouere cū sint etate, tamen puerilibus quibusdam studijs intempēstiuiter atq; indecore detinentur. Aut in senes etatis uitio desipiscentes, tanquam iterū in pueritiam reuolutos. Seneca: Non, inquit, bis pueri sumus, ut uulgo dicitur, sed temper uerum hoc interest, quod maiora nos ludimus. Plato libro de Repub, primo: Οὐ μόνον ἄλλ' ἔως ἑοικετο δ' εἰσὼν δις πάδες γίνονται ἄρ, ἀλλὰ καὶ ἕως δ' ἐπιτελείσθαι, id est, Non solū igitur senex, ut uidetur, bis erit puer, sed ipse etiam temulentus. Aristophanes in nubibus: φήσεις νομίζουσ' οὐ παῖδες εἶναι τοὺς γέροντας, ἔγω δ' ἀντίποιμ' ἄρ, ὅς δις πάδες οἰεῖται οἱ γέροντες, id est, Puerorum aut id dices uidet, ceterum uicissim

Ego tibi respondeo hoc, omnes senes bis esse pupos.

Sophocles in Peleo:

Πηλεὸς τὸν αἰάκωρον οἰκοῦσθ' ἴσθαι ἄρ, ὅσοντα γὰρ καὶ κἀναπαυθῆναι παῖλι. Ἐάλμ' γὰρ αἰθῆς πάδες, οἱ γηράσκωμ' ἀνῆς. id est, Ego Peleum Aeaeto Patrum, pueri in uicem, Senem puella, moderor atq; tempero.

Nam iterum puer quisquis senescit, redditur.

Theopompus. Δις πάδες οἱ γέροντες ὁρθῶ ἔσθ' λόγῳ, id est, Pueros bis esse senes, recte dicitur. Plato: Ἀρ' ὅς εἶνε δις γέροντ' ἄρ πάδες εἶσθαι, id est, Similis uidetur bis seni puer senex. Antiphon: Ἐσο ἔσοφια πρὸς οἰκίαι παλαιότατα φία, id est, Senem nutrire, perinde est, quasi nutrices puerū. Lucianus in dialogo, cui titulus: τὰ πρὸς κρόνον. Οὐτῶ γὰρ ἄρ πάλιν ἡμῶν ἐπαυθῆναι σαμῶν, ἢ φησι παλαιὰ παύδας τοῦ γέροντος γινεσθῶν, id est, Sic enim fiet, ut uerum uideatur adagium, quod dici solet, senes uisum fueri rascere. Huc pertinet quod libro de lingua Latina tertio scribit Varro, identidem in Aetianis haberi pupum senem, quod Osci suapte lingua uocent casnar. Nam ueteres pupum, puerum uocabant. Neq; uero prowerbiū idē tantum est dictū, quod senes etatis culpa desipiant: uerum et iā quod omnibus

modis in senibus iam uelut exacta uita ad initium reuocare uideatur, quemadmodum scite dixit Aristoteles in problema-
 te quodam, in quo querit, quoniam pacto sint accipienda, que
 priora dicuntur, ac posteriora. Primum enim redit albor stem-
 mul & raritas capillitij, quorum utrumq; pueris familiara,
 deinde balbuties, uelut altera infantia. Præterea gingiua ex ar-
 mata dentibus, aut certe per papilas, & eis uacillantibus in-
 structa, quod & ipsum cum infantibus commune. Quinctia
 senibus omne corpus ad puerilem decreuit modum, consimi-
 lis uirium imbecillitas. Iam uero cibi quoque consimiles, utri-
 que congruunt ætati. Positremo morum ineptia, leuitas ani-
 mi, & hoc ipsum, nihil sapere, in senibus infantiam quandã
 referre uidentur. Autor est enim in Politicis Aristoteles, post
 annos duo de quinquaginta in ingenij uigorem euanscere. Quæ
 propter Euripides in Bacchis ait:

Τὸ γῆρας ἡμῶν εἰσοφῶν νόον οὐκ ἔχον. id est,
 Vestram ubi senectam uideo mentis indigam.
 Unde fit, ut senes pueris mire delectentur, quasi similes iam
 ad simulum amorem propensi.

Sexagenarios de ponte deijcere. xxxvii

Sexagenarios de ponte deijcere, est natu maiores, perinde
 quasi delictos, & ad omne uitæ munus inutiliter, in oclũ reijcere
 atq; ab omni functione negotiorum relegare. Inde natum
 quod olim sexagenarijs ferendorum suffragiorum ius non
 erat, ætate uelut a publicis munijis dimissa. Vt quod olim iu-
 uentibus Romana, quo sola ferret suffragia, senes inualidos de
 pontibus præcipites dederit. Nam de ponte suffragia ferri
 iam ceperant, atq; ea sententia magis probator Sijmion Ca-
 pitoni apud Festum Pompeium, quam indugata illa que pu-
 eris post urbem à Gallis liberatam, ob citatus inopiam sexa-
 genarios in Tyberim de ponte deijci ceptos. Vt libro de
 uitæ patrum secundo, honestam causam, religiofamq; patefi-
 cit, cum in quintum gradũ perueniant, atq; habeant quin-
 quaginta annos, tum denique erant publicis negocijs liberi,
 atq; expediti & ociosi. Itaco in prouerbij quãdam putant ne-
 misse. Sexagenarios de ponte deijci oportere, quod suffragiũ
 non ferant, quod per pontem ferrebat. Nonius Marcellus:
 Sexagenarios per pontem mittendos, male dici popularitas
 intellexit. Macrobius Sator libro primo: Admire uis doctis
 ginarios maiores de ponte deijcere? Ouidius in Fastis:

Pars putat, ut iuuenes ferrent suffragia soli
 Pontibus infirmos præcipuisse senes.

Vnde & de pontani dicuntur senes, iam uelut emeriti, & à ci-
 uilibus negocijs in ocium remissi. Flato libro de legibus sex-
 to, loquens de magistratu τῶν νομοφυλάκων, id est, legi-
 bus seruandis: præfectorum, non admittit ad eum magistratu-
 tum gerendum minorem aetate quinquaginta, nec sinit in co-
 perferre aetate septuaginta. Vt si quinquagenarius ma-
 gistratum inierit, in ginta annos eum administraret, sin sexa-
 genarius, decem dimittat. Licet autem uti prouerbio, uel in
 ocium ætatis, tanquam ad nihil iam utilis, & ab omni ui-
 tæ munere relegandæ. Vel simpliciter in eos, qui propter æta-
 tis imbecillitatem rudes iam donati sunt, ac solitorum mune-
 rum uacationem acceperunt.

Crambe bis posita mors. xxxviii

Δις κέραμβος θάνατος, id est, Crambe bis mors est. Pli-
 nius libro uigesimo, capite nono, Inter brasiæ species, ter-
 tio loco, refert & Cramben. Dioscorides libro secundo: Cram-
 bes treis species facit. Quarum prima, præter quãdam quod
 aliis ad uulnere media effiçax est, etiam ebrietatis & cra-

pule incommoda tollit, si crudam edas ante eorum ex aceto.
 Vt indicauit M. Cato. Aristoteles in causa putat esse quod
 cum ipsa sit frigida, & succum habeat dulcem, ac discenti-
 tem, fit, ut uinofus humores in aluum detrahatur, tenues huius-
 res in uiscum delabuntur, ipsa in uentriculo remanens, corp-
 us refrigeret. Atq; ita humoribus utriusq; deductis, & refri-
 gerato corpore cessare crapulam. Inest autem peculiaris que-
 dam uis crambæ, obstitendi uino, ut si in uineto feratur, uini
 proneniat aluitus. Proinde apud ægyptios & Sybaritas mos
 erat ex amethystino uasculo crambes senu ante compota-
 tionem capere, quo citra periculum ebrietatis, indulgere ni-
 no possent. Suidas scribit illam antiquitus in conuiuijs adhibe-
 ri solere, uerum recoctam adeo nauseam adferre, ut Græcis
 in fastidij prouerbium abierit. Quoties enim rem iterum at-
 que iterum repetitam non sine molestia significabant, dice-
 bant, δις κέραμβος θάνατος, id est, Bis crambe mors, hoc
 est, κέραμβος θάνατος. Crambe recocta. Ad hoc adagij
 Politanus arbutatur allusisse Iuuenalem, cum scribit in Sa-
 tyra septima:

Declanare doces, ò ferrea peiora uesli,
 Cum perimit seuos classis numerosa tyrannos.
 Nam quæcumq; sedens modo legerat, hæc eadem stans
 Proferet, atq; eadem cantabit uersibus ijsdem,
 Occidit mistros crambæ repetita magistros.

Cramben repetitam appellat, declamationem maximo can-
 tatio iterum atq; iterum audiendam. Finitimum est illi, quod
 alio commemorauimus loco, ò διος κόρινθος, id est, Iou-
 nis filius Corinthus. Contrarium illi, Δις κέραμβος θάνατος,
 id est, Bis & ter, quod est pulchrum. Quod enim per-
 se præclarum, uel decies repetitũ, ut inquit Horatius, pla-
 cere solet. Quod ineptum, id primo gustu commendatione
 nouitatis utitur; toleratur. Ceterum iterum, haud iam fe-
 rendum fastidium adfert. Et tamen car at præcis admodum ce-
 lebris hæc herba, adeo ut nec religione careret, & ob hoc
 μάχης uocata, per eandẽ iurare mos erat, præsertim apud
 Iones, uai μάχης κέραμβος, ut hinc quoq; fastidij pro-
 uerbium ortum uideri possit, autor Athenæus libro dipno-
 sophistarum nono.

Ne Hercules quidẽ aduersus duos. xxxix

Μὴδ ἠεροῦσις γινώσκει δύο, id est, Ne Hercules quidẽ ad-
 uersus duos, hoc est, Nemo usq; adeo uiribus excellit, ut unus
 pluribus par esse possit. Neq; indecorum est cadere multitudi-
 ni. Erit autem suauior metaphora, si significabimus nemine
 quantumuis eruditum aduersus duos in disputando sufficere,
 aut eundem hominem pluribus negocijs sustinendis non esse
 simul parum, aut non posse resisti precibus duorum, rem ean-
 dem petentium. Poterit & aliam in firmam uerit prouerbij
 ad hinc modum. Si negant uel Herudem aduersus duos esse
 parum, qui nam ego tam imbellis, aduersus duos Hercules ista
 boẽ? Quamquã obiter huius uisum prouerbij, in operis huius ne
 stibulo paucis ostendimus. Flato libro de legibus undecimo:
 ὁσῶν ἂν δὴ, παλαιὰ τε, νεωτέρων τε, ὡς πρὸς δύο μά-
 χας, κωνοῦνται, κωλύεται, κωλύεται, ἢ τὰς νόσους, πλε-
 λως τε ἄλλοισι, id est, Verum est illud & tam olim prouer-
 bio celebratum, quod duos esse aduersus duo, eaq; contraria pu-
 gnare, quemadmodum in morbis, alijsq; compulsiuis. Signifi-
 cat nobis geminam esse pugnam, tam aduersus diuitias, tam
 aduersus egestatem. Idem in Phædone insinuat, ubi Socrati
 per iocum hortanti, ut Cebetem ac Symmiam consulat argu-
 mentatione, respõdet Phædon: ἄλλὰ γὰρ δύο, οὐδὲν ἕνα
 ἰδίως ἄν

κόλως λέειν οὐδὲ τε εἶναυ, id est, At uero contra duos ne Hercules quidem dicitur sufficisse. Eodem alludit Catullus in carmine nuptiali, cum ait:

Noli pugnare duobus.

Hæc sententia tamen si non isdem uerbis, aliquoties legitur apud Homerum, ut in Odyssæa τ.

Χαλάντῃ γὰρ ἔβουκαλέμῃ ἕνα τε ἄλλοσ. id est,

Difficile ac durum est unum compescere multos.

Telemachus ita loquitur de se, ac Proci. Itē illados E.

Αἰνέος δ' αὖ μείνε ποδὸς πῆ εἰμὲν ἑλεμεισῖν.

Ὡς εἶδῃ δ' ὄφρα παρ' ἄλλολοιτ μῶνοντε. id est,

Haud stetit Aeneas alioqui strenuus armis,

Conspexit simul atq; duos confrenare iuuitos.

Occasionem adagij uarie narrant. Quidam aiunt Molionidas adortos aliquando Heracleem ex insidijs, atq; illum hominum multitudine territum, non autem contra consistere, sed fuga salutem consuluisse, idq; in uulgi sermonem abiisse. Vero proprius est, quod refert Suidas, Heracleam constituto certamine Olympiaco, fretum uiribus suis primum autem certare cū duobus, et urosq; consecisse. Hos aiunt fuisse Cteaton et Eurymum Neptuno patre, et Moliona matre, prognatos.

Deinde proxima Olympiade cōsimili modo cōgressum fuisse cum duobus quibusdam, atq; ab his fuisse superatam. Quamquam sunt qui hos existimant fuisse Leum et Pherandrum, sed qui uicerint Heracleem, non qui uicti discesserint. At Plato in Euthydemo longe diuersam ab his historiam adducit, putans Heracleem cum hydra pariter et cano a quodam immani, qui è mari emererat, congressum, inferiorum discessisse, atq; ob id Iolai nepotis auxilium implorasse. Sed non grauius uerba ipsius subscribere. In eo igitur quem dixi dialogo, Socrates ante duobus fratribus sophistis, et ut sunt illi, conuulsiōis disputans, quasi cum duobus monstris unum congressus, cum illi probro obijceret Dionysodorus, quod fugeret, neq; ad interrogata responderet, ad huc modum respondit:

Εἰκότως γὰρ εἶπῃ ἔγωγ. ἤτορ εὐρὲς εἰμι καὶ τῶν ἐτέρων ἔμῳ. ὡς τε πολλὰς δυνάμεις οὐδ' ὀλίγας φέρω. καὶ τὰς πρὸς εἰμὲν φαυλότερος ἢ ἡρακλέους, ὅς οὐκ ὀλίγος τε ἦν καὶ τῆς ἰσχύος λαμπρότερος, ὅτι σφισσῆσι οὐσὺν ὅλ' ἀπὸ τοῦ σφισσῆος ἀνίστασθαι μίαν κεφαλὴν ἀπὸ μῦθου ἢ λόγῳ, καὶ πολλὰς ἀντι ἢ μίας, ἢ κἄνισιν ἐτέρου ἀνὶ σφισσῆος ἐκ θαλάσσης ἀναστῆναι νεοσὶ μοι δόξαν μακροτέρως πλοῦντο. οὐδ' ἐπεὶ εἰ δ' αὐτῶν ἐλῶσθαι, οὐτως ἐκ τῶν ἐπ' ἀστῆρας λέγων καὶ οὐδ' ὀλίγων, τῶν ἰδίων τῆς ἀνθρώπου ἑκούσιον ἐπεκτελέσθαι. ὁ δὲ αὐτῶν ἰκευθὲς ἐβούλοτο, ὁ δ' ἐμὸς ἰδίων παρὸν ὄντας εἰ ἔλθω, πλεον ἄμ' ἰσχυροτέρων ἦν ἴσχυερ. id est, Non inuicta inquam fugio. Nam cum alterutri sum impar, non non fugiam ambo: Equidem Hercules multo sum imbecillior, qui tamen pugnare certum non ualuit. Et aduersus hys dracones sophisticam, cui propter sapientiam pro mo sermone capite amputato, multa repullulabant, et aduersus canentium sophistam quendam è mari profectum, et nuper, ut arbitror, aduectum. A quo cum Hercules ad sinistram angereuissus, uerbisq; acriter morderetur, nepotis sui Iolai auxilium implorat, qua abinde illi succurrit. Meus autem Ioleus Patroclus si uenerit magis alteram certaminis partem sustineret. Mordaci nidelicet allegoria, Socrates è fratribus sophistis, alterum hydræm, alterum canentem nominat, se Heracleem, Ctesippum, Ioleum.

Vnus uir, nullus uir. XL

Εἷς ἀνὴρ, οὐδὲν ἄνθρωπος, id est, Vir quidem unus, nullus est. Sensus est, nihil egregium præstari posse ab uno homine,

omni auxilio destituito. Huc pertinet, quod ait Euripides in Heraculis, μίαις γὰρ κλέος ἀδύχωνος μόρον, id est, Nam solitarie manus inuicta pugna est. Item illud eiusdem, εἷς ἀνὴρ οὐ πᾶν δ' ὄρα, id est, Vir unus haud uidet omnia. Poterit ad uarios usus deflecti proverbium, uel ad insuetam uictam, si non adit consistor amicus, uel ad infortunium haud quaquam uni committendam, uel ad studium literarium, quod citra socium et eiusdem, ut aiunt, æmulum minus, planè frigeat: uel ad quoduis deniq; per agendum negotium, quod circa alterius administraculo commode confici non queat. Adagij mentionem facit Zenodotus.

Asinus inter simias. XLI

Ὅν ὄψῃ πιδῆκοις, id est, Asinus inter simias. Vbi quis incidit in homines nefastos et contumeliosos, ipse stolidus, à quibus impune rideatur. Extat apud Aulam Gellium libro fecundo, capite uersimiliter, apud quem Menander comicus in fabula, cui titulus, Plotium, maritum de uxoris iniuria querentem, inducit his uerbis. Ὅν ὄψῃ πιδῆκοις τοι εἰλε ἑρόμορον ἐπὶ δ' ἄ τῶτε, id est, Asinus inter simias, uulgo quod aiunt sanè istud. Constat autem simiam animal esse petulantissimum, adeo ut non ueretur etiam leonem per lasciuam agitare, natibus illius affixa. Quam et hodie uulgo simile quoddam dicunt: Noctua inter cornices, ubi stupidius aliquis in homines petulentes ac dicaces incidit. Nihil autem uetat, quo minus generatim usor petat, ubi quis in negotium incidit, uehementer molestat, aut in infortunium aliquid, unde se non queat extricare.

Asinus inter apes. XLII

Ὅν ὄψῃ μελιτήκοις, id est, Asinus inter apes. Confini lem habet cum Proximo sensum. Dicit solitum, ubi quis infelicitate incidit in homines improbos, atq; importunos. Metaphora per se liquet. Quanquam adagium ab euentu quoquid natum uideri potest. Meminit Suidas.

Asinus in uingento. XLIII

Ὅν ὄψῃ μύσσω, id est, Asinus in uingento. Cum delicie ahibentur ijs, quos haud quaquam decent, neque qui uel uti norant illis, uel delectantur. Nam asinus culmos ac fernum manat, quam uel aerum, uel uingentum, quo etiam offenditur. Locus fuerit huic adagio, si quando inoportunus aliquis in optimos incidat aures, quos ob infestiam aut neglegat, aut etiam deprædat. Sive cum amuso capiam, cum eruditissimis uiris uiuere contigerit, quorum tamen consuetudinem neq; frui nouerit, neq; omnino gaudeat. Refertur à Dionigeno proverbium.

Neque coelū, neque terrā attingit. XLIIII

Οὐτε γῆς οὐτε οὐρανοῦ ἀπέρη, id est, Neq; coeli, neq; terram attingit. De re uehementer absurda atq; aliena, queq; nulla uicinitate pertinet ad id, de quo agitur. Lucianus in Pseudomante, οὐκ ἔμοι χροσμοῦς ἐπεμύνη, οὐτε γῆς ορασῃ οὐτε οὐρανοῦ ἀπὸ μύθου, id est, Odo mihi misit oracula, sed que neq; coeli, ut aiunt, neq; terrā attingeret. Aristides in Cimone leuiter alludens ad prowerbiū, indicat metaphoram sumpta ab ijs, qui in medio pædent ære, utriusq; liberi.

Nihil ad uertum. XLV

Ὅν δὲν πρὸς ἔωσ, id est, Nihil ad carmen. De ijs que longe discrepant ab ijs, que proposita sunt. Translatum dicitur à scena, ubi histrio saltatu, gestuque, carminis genus representat. Et haud scio, an alius fuerit, qui recitaret uersus, alius qui gestu daretur. Apparet enim unum aliqui fuisse recitatorum, cuius est illa uox in calce comediarum: Calliopius recensuit. Nec alioqui uideo quorsum pertinere, quod

ut dixi, gestu, cuius meminit Persius:

Nec manus articulus ininita est mobilis albas.

Circumtondere coman. LI

Ἐπιμαίειν τοὺς πλοκάμους, id est, Circumtondere coman, Græcis in procurbio est, pro eo quod est, ludibrio habere. Nam id lusus gratia fieri solet stupidis, ut eis non sentientibus, cæsaries circumtondeatur. Lucianus in Misanthropo, ἐκἀπο τοὺς πλοκάμους περιμαίειν ὅτι αὐτῶν, id est: Sedebas cū tibi cæsaries ab illis circumtonderetur. Vsurpat idem in Pseudomante.

Fucum facere. LII

Fucum facere, pro eo quod est imposturam facere, et arti fictio a distimulatione deducere. sic quæ est apud bonos autores. Terentius in Eunuchio: Per alienas tegulas venisse clanculum, fucum factum mulieri. Quo loco, factum, supinum est, non participium. Quæntus frater ad Cicero: Si cum, qui tibi pronāserit, fucum, ut dicitur, facere uelle senseris, ut te id audijsse, et scire dissimules. Nam fucus, herba genus, quæ Græci φῦκος vocant, tingendis lanis utile. Vnde simpliciter fucum pro colore reperere licet, et fucare pro colorare.

Horatius in Odis:

Stercore fucatus crocodili.

Maxime si colorem non nativum, aut genuinum, sed artificiosum, ac velut adulterinam significemus, ut idē Horatius: Nec amissos colores

Lana reperi medicata fucō.

Proinde medicamentū illud, quod est superinducto mulierculæ, iuxta formæ dissimulat, quasiq; personam assumunt, fucum vocant. Plautus: Vitiā corporis fucō occultant. Vt autē fucus est color arte additus, ita persona facies est, non vera, sed appositiva. Vnde eleganter dicitur a Seneca: Vt personam malit, quam faciem, id est iudicari malit, quam esse. Luccretius item libro tertio:

Nam ueræ uoces, tum demum pectore, ab imo

Elicuntur, et eripitur persona, manet res.

Itaq; personatos dicimus, quæ aliud præ se ferunt, quam sint.

Quoniam officinas uocant, mania quedam rerū simulachra,

que ueluti prestigij quibusdam, oculis inuentum imponunt.

Græci simplici uerbo φεραίνω uocat, et φεραίνω μορῆ,

huiusmodi imposturam, φεραίνω fuci artificem. Quis scripsit

etymologicum Græcum, autor insincerus, et impurus, uocem deducit existimans πῶς αὐτῶν πλοκάμους, quæ Græcis

coma dicitur appositiva.

Album calculum addere, &

similes figuræ. LIII

Ἀλευκὸν ψῆφον ἠγοῦσθαι, id est: Album calculū addere, pro approbare, iuxta inde legitur apud doctos. Inde sumptum, quod antiquitus missis in uernam calculis, ita ferebantur a iudicibus sententiæ, ut abis absoluerent, nigri damnarent. Qui si forte fortuna iussent equales, tamen liberabatur reus, cuiusq; rei causam Aristoteles copiosissime reddit in problematibus. De calculorū more meminit Ouidius: Metamorphoson lib. xvj.

Mos erat antiquis, nuicis, atrisq; lapillis,

His damnare reos, illis absolvere culpa.

Tunc quoq; sic lata est sententiā tristis, et omnis

Calculus in mentem dimittitur ater in uernam.

Que simul effudit numerandos uersa lapillos,

Omnibus ē nigro color est nunciat in album.

Plinius i junior in epistola quadam: Nam quo magis intendā

limam tuam, confitebor et ipsum me, et contubernales, ab

editione non abhorre: si modo tu fortasse errori nostro album calculum adieceris, id est, si nos tuum hunc errorem tuo iudicio comprobabis. Lucianus in Apologia, οὐκ ἐν πῶς ἐστὶν σὶ μοι ὁ πῶς τῶν λουκῶν πῶς σὶ καὶ πῶς μοι ἐπιμαίειν, id est, Haud paruo etiam mihi tibi contingat, album abs te plenamq; suffragum adferre. Plato lib. de legibus secundō, οὐκ ἐν πῶς τῶν ταύτων τῶν ψῆφου, id est, Haud posuerim hunc calculum. Huc adscribendum, quod Alciades, nolens sese iudicum permittere sententijs, ad matrem quidem confidere uelle. Sed etiam hanc in eiusmodi periculo iusticiam habiturum, ne nigrum calculum pro albo subiret. Aristides in Pericle simplici uerbo dixit, ὑπὸ ψῆφου, pro comprobare, eamq; uocem tanquā Platonicā usurpat.

Creta notare, Carbo-

ne notare. LIIII

Ad hanc formam pertinent et illa: Creta notare, pro eo quod est approbare, et Carbone notare, quod est damnare. Propterea quod Pythagoras ait abiat id, quod esset colore carido, ad boni naturam pertinere, quod atro mali. Vnde et se licia alba dicimus, infames nigros. M. Tullius in actione pro Cecinna de teste Sexto Clodio Phormione: Nec minus niger, inquit, nec minus cōsuetus, quam ille, Terentianus Phormio.

Et Horatius:

Hic niger est, hinc tu Romane cauetō. Idē in sermonibus: Sani, an creta, an carbone notandi.

Quem imitatus Persius, ait in quinta Satyra:

Queq; se iuenda forent, et que uitanda uicibus,

Illa prius creta, hinc hæc carbone, notasti.

Rursum Horatius in Odis:

Cressa neu careat pulchra dies nota.

Candidum calculum Cressam notam appellat, quæ ueteres dies fortunatos signare consueuerunt. T. accersit iunct que hoc loco pro Cressa legunt Thibressa, quod hic mos fuisse perhibetur Thracibus. Ad hanc formam pertinet etiā illud: Vniōne signare, quod sepius apud autores est, pro eo quod est, inter felicitā, prosperaq; numerare. Ductum a ueterum superstitione, qui unum quensq; anni diem, missis totidem in uernam, aut, ut apud Scythas, in phæratem calculis signabant, quem arbitrabantur prosperum abijisse, candido calisso, aut creta, quem egregie felicem, unione. Contra, quem inauspicatū, nigro lapillo notabant. Persius:

Hunc Macrine diem numerā meliore lapillo.

Huius superstitionis meminit Plinius libro septimo, capite quadragesimo. Vana, inquit, mortalitas, et ad circū scribendam seipsam ingeniosa. Computat more Thracie gētis, quæ calculo colore distinctos, pro experimento cuiusq; diei in uernā conitit, ac supremo die, separatos dinumerat, atque ita de unoquoque pronunciat. Quid quod iste calculi candore illo laudatus dies, originem mali habuit: Macrinus Plinius. Plutarchus in uita Periclis historiam refert ab his non abhorrentem, quam fortassis non ab re fuerit hic ipse uerbis asserere, οὐκ ἂν μέν Διεδωρῶ πῶς πλῆθὸς ὅθι, ἐπειτα καὶ καὶ ἄλλοις τῶν λουκῶν καὶ αὐτῶν ἐνοχλοῦσθαι. Καὶ ἀλλοῖς τῶν ψῆφου καὶ αὐτῶν μαχοῦσθαι. Διὸ καὶ φασὶ τοὺς ἐν εὐνοῦσθαι καὶ ἄλλοις τῶν ψῆφου καὶ αὐτῶν ἐνοχλοῦσθαι, id est, Vniuersam multitudinem partitus in octo partes sortibus utebatur, et cum contigisset alba sibī, hinc cæteris pugnantibus permittēbat in conuuijs, atq; ocio agere, quapropter etiam aiunt, eos, quibus res aliq; iuuiter succedunt, eum diem album uocare, nimirum ab alba sibī.

Calculus

Notari ungui, & similia. LVIII

Ad eandem formam pertinent haec quoq; Notare ungui, quod solcat ungui signum apponi ubi quid parvi placet. Horatius dicit, Transverso calamo signum apponere, pro eo, quod est damnare. In eundem sensum, censoria virgula, legitur identidem apud diuum Hicronymum, pro castigandi, notandiq; autoritate. Item apud Quintilianum libro instituitionum primo: Quae quidem ita sunt, necesse est uterque gratum tici, ut non uersus modo censoria quadam virgula notare. A cetero fortibus Romanis traductum, quorum partes erant notare, si quid in moribus ciuitatis dignis emendatione iudicasset, a multam dicere. Eodem pertinet spongia, lima, celum, quae in emendationis prouerbiu abierunt. Spongia deletur, quod non placet. Lima detrahatur, atque expolitur, quod reducat, quodq; incultum est. Caelo deformatior item, ac fingitur id, quod est rudius. Proinde in spongiam incubuisse dicit Augustus Aiacem suam, quem deleuerat. Et climata dicuntur exposita. Et sculpsit an orationis, cultum dicunt.

Stilum uertere.

LIX

Stilum uertere, est mutare quod scripseris. Horat. in sermo. Sepe stilum uertat.

Antiquitus in tabellis ceratis scripti abant stilu graphiario, cuius altera parte nimirum acuta per eorum ceram ducta, literas excarabant, altera latiore, rursus obliterabant, quod excarasset. Hieronymus aduersus Rufinum: Quamdiu non rennebam laudationem tuam, sequebaris, ut magistrum, fratrem, collegam uocabas, & catholicam in omnibus fateraris. Postquam uero non agnouit laudes tuas, & me indignu tanti uiri praeconio iudicauit, uertit stilum, & omnia laudata prius, inuiperat, de eode ore & dulce profrens, & amarum. Hieronymus imitatus est Ciceroem, qui uerrinarum actionum quarta scribit hinc in modum: Tinnit aliquando & comotus est: uertit stilum in tabulis suis, quo factu causam neminem euerit suam. Inuenitur & stilum inficere, & stilu appetere, pro eo, quod est scriptis inficari, atq; inuehi.

Omne tulit punctum. Omnium calculis.

LX

Omne tulit punctum, & cunctorum calculis, legitimus pro eo, quod est omnium sententia, & comprobatione. Quorum prus translatum est a consuetudine comitiorum, ubi tabella circumferri consuevit, in qua puncto apposito significabant, cui candidatorum suffragantur. Posterior a iudicioru fortibus, de quibus paulo superius meminimus. Horatius: Omne tulit punctum, qui miscuit uile dulci. Nam qui iucunda modo scribunt, ipsi dumtaxat placet, qui uoluptatem appetunt. Contra qui utilia, ab ipsis, tantum probantur, quibus utilitas queritur. At, qui uoluptatem cum utilitate conuulxit, is omnium suffragio laudabitur.

Idem in epistolis:

Difcedo Alceus puncto illius, ille meo quis?

Quis, nisi Callimachus?

Item in Epigrammate Choliambico, quod refertur a Porphyrione:

Ciconarum Rufus iste conditor,

Hic est duobus elegantior Plancus.

Suffragiorum puncta non tulit septem.

Aristoteles in Themistocle, ἡ κοινὴ ψῆφος ἐ δὲ δόξα, id est, qui est communis Graecoru calculus, dixit, pro eo, quod erat totius Graeciae consensus. Cicero libro Tusculanarum quaestionum secundo: Quae stamma est, per quam non caruerint, qui haec olim punctis singulis colligebant. Agit autem de ma-

gisstratibus, qui singulorum ciuium suffragijs mandabantur. Apuleius affini sui libro sexto: Certe calculo cunctorum, ut cuncti; mors et fuerat destinata, id est, omnium suffragijs, sententijsq;

Cumani sero sapiunt.

LXI

Ὁ δὲ δειδύκων ὁ κινυμένιος, id est: Sero sentiam Cumani. Id adagium refertur a Strabone Geographiae libro decimo tertio; putatq; eos uulgo male audisse, tanquam stupidos, atque insulos, ob hanc causam, quod duceis annis portus uectigalia exegerint, hoc nomine, ut urbem edificarent, quae dare tamen non desierit, cum iam urbs esset extructa. Adiecit & alia fabulam. Cumanos publica pecunia multo acceptas, porticus construxisse: deinde cum pecuniam eam ad diem praescriptum non reddidissent, a deambulatione fuisse prohibitos. Aliquando post cum ingens esset pluuia, creditores ludibrii causa, praeconeem misisse, qui publicarem aditum, uti Cumani porticus subiret. Atq; ita uoce praeconis admonitos subisse: inde natum adagium, sero sapere Cumanos, qui non nisi moniti senserint desigendam esse pluuia. Simillimum illi: Sero sapiunt Phryges. Nihil enim uetat, quo minus dicatur & in illos, qui non nisi suo malo docti, parent recte monentibus.

Mala attrahens ad sese, ut caecias nubes.

LXII

καὶ ἐφ' αὐτῶν ἔλακον ὡσεὶ κακίας νεφέσ, id est: Sic mala sibijpsi, ut caecias nubem attrahens. Versus est senarius, prouerbio celebratus in eos, qui sibijpsi litium, ac negociorum materiam parant, accersuntq;. Nuda similitudine ab eius uenti natura, cui nomen caecias, quem Plinius media inter aequalonem & exortum regione flare scribit, & unum contra aliorum septentrionalium uentorum naturam, nebes non pellere, fed attrahere. Quin ipsius adscribam uerba. Ventorum, inquit, etiam frigidiissimi sunt, quos a septentrione diximus spirare. Vicinus his corus. Hi & reliquos coepescunt, & imbres abigunt. Humidi Ausler & Apricus, & praecipue Ausler Italiae. Narrant & in Ponto caeciam in se trahere nubes. Haec uenit Plinius. Aristoteles libro de mundo putat caeciam, circa ortus aefios flare, additq; hinc a nonnullis eundem haberi cum illo, quem alij δεζονικίη nominant, sicutque proximus Argeste. Quam autem in causa sit, ut hic uentus nubes non more reliquorum a se propellat, sed ad sese uocet, Aristoteles in Meteorologicis conatur ostendere. Vel quod alius, inquit, uentus reflet aduersus eodem tempore, uel quod hic & sublimi caeli parte spirans, pua ta orientali, non transfuersus, per terram feratur, sed reuocata uata linea, propter reflexum, unde exortus est, eo recarrit. Atque ita fit, ut nubes ad sese cogat. Unde idem in libro de mundo, caeciam inter eos uentos numerat, qui βορραιοί, βορραιοί, id est: resupinati flatus uocantur. In problematis attem sectione uicesima quinta, datus huiusce rei causas reddit. Altera haec esse putat, quod eodem tempore reflet alius uentus caeciae contrarius. Altera non distant ab ipsis, quae retuli: nempe caeciam spirare ab eminentiore caeli regione, nimirum ab ea, quae uergit ad orientem, hanc autem esse editionem, quam occidentalis, colligit ex magnitudine, & altitudine maris occidentalis. Itaq; fieri, ut caecias occidentia regione aduersus inuadens, nubes contrahat, easq; suo in se flexu ad se trahat. Pluribus rei mentionem facit & Plutarchus in uita Sertorij, scribens hunc duceem, animaduersa caeciae natura, qui tunc forte stabat, Casitanos hostes ad dedicationem coegisse ad hinc modum. E regione speluncaru, in quibus illi se continebant, obiecit aggeres

aggeres cinericio. Quibus in aratione equitum cōcitatis, cecias tantum pulueris in fauces speluncarum deuexit, ut cū ferre nō possent, sese Sertorio in manus darent. Refertur adā gium ab Aulo Gellio, libro secundo, capite in septimo secūdo, idēq; ex Aristotele. Refertur, & a Theophrasto, libro de natura uentorum. Sed ab hoc atq; item ab Aristotele refertur, ut uideatur etiam in bonam partē dici posse. Ait enim ἔλαρον ἐφ' αὐτόν τὸν πλοῦτον ἕως ὅς κενὴν νέφιν, id est, Attrahens ad sese diuitias, ut cecias nubes. Plutarchus in cōmētario, cū titulus, quo pacto quis possit ab inimicis iuari. ἕως ὅς κενὴν νέφιν τὰς εὐχὰς καὶ τὸ φάσμα βίβει. id est, Quoadmodū enim cecias nubes, itidem improba uita, probra ad sese attrahit. Vt sicut idem in bonam partem in preceptis politiciis. Vnde dicitur quauis dici posse uidetur in utraque libet partem. Vt, hic ad sese eruditorum hominum gregem attrahit, perinde ut cecias nubes. Hic undiq; pecunias attrahit ad sese, quemadmodum cecias nubes. Hunc omnes bonæ felicitates non aliter sequuntur, quam ceciam nubes. Nilquam absunt uirgia, ubi cunctis; hic adeo, neq; enim secus ad sese lites attrahit, quam cecias nubes. Consimiliter ad rem referri potest. Res est tua multo fas ambitio, quæpe inuidiam, similitate, profusione, atq; id genus alia incommoda, non aliter attrahit ad sese, quam cecias nubes. Modestia cunctorum hominum beneuolentiam allicit ad sese, itidem ut cecias nubes.

Oleum in auricula ferre. LXVIII

Oleum in auricula ferre. Est apud Martialem. Quo loco mihi nō satisficit interpres Domitius Chaldertinus, uir alioqui probe doctus. Nam poëta taxare uidetur hominem rigida supināq; aure, id quod etiā Greci notant, ἀπ' οὐδ' ἔχων; καὶ τὴν αὐρὴν οὐδ' ἔχων, id est, sublimem ex supinam aurem habens. Carmen Martialis est huiusmodi: Narratur quidam belle dixisse Marulle: Qui te ferre oleum dixit in auricula.

Porrō ut in problematibus scripsit Aristoteles, aures aqua infusa offenduntur, oleo non item. Quin si forte aqua in aurem incidit, oleo infuso medetur, dum lubrica facta aure, aqua desluit. Proinde & urinatores oleum auribus instillare consueverunt, quo minus aqua leadantur. Hinc itaque uidetur natum adagium, nempe a gestu eorum, quibus est aliquid liquoris infusum, quod ne effluat, aures supinant, quasi auersantes, ac fastidientes audire. Neque tamen neque uerim posse referri ad assentatores, qui uelut oleum in aures instillant, dum inuicē loquuntur magis, quam salutaria. Cui diuersum est illud Persianum: Auriculas teneras mordaci raderē uero.

Huc igitur pertinet et illud euangelicum, de uenditoribus olei. Verum cui placeat hic sensus posterior, in auriculam accūsandi casu legat oportet. Quod quoniā & prouerbii speciem præ se gerit, & uulgo iactatum Martialis indicat, non existimauit priterendum.

Quid si coelum ruat? LXVIII

Ἴσ' ἂν οὐρανὸς ἐμπεσοί; id est, Quid si coelum ruat? Ironicè prouerbialis in eos, qui iustissimis etiam in rebus, ridicule timēt. Hoc unde manarit, Aristotel. indicat, libro 2° meteor. τὰ φυσικὰ quinto, forbens præcis illis ex ruibus mortalibus peruersum fuisse, coelum hoc, quod uidebant imminere, Atlantidis ueneris sustineri. Quod si ille se subdidisset, fore ut e sublimi in terram decideret. Idq; non solum poetarū figmentis fuisse proditū, uerum etiā a Physicis nonnullis adfirmatum. Plutarchus in libello de facie quæ apparet in orbe luna,

ne, citat Phenacem quendam, qui metuerit, ne luna decideret in terram, quiq; commiseratus sit uicem eorum, & qui luna forent subiecti, cuiusmodi sunt Aethiopes, ac TArabiani, si tantum pondus in eos rueret: idem uerius de terra, coeloque, nisi columinis Atlanticis fulciretur. Theognis: Ἐμ' μοι πτατα πτόσι μοιραὺς οὐρανὸς εὐχῆς ἕρῃσθαι. id est, Deinde meo iustus capiti illabatur Olympus Ferrens, antiqui quoque meture iuri. Terētius, ἐφ' αὐτόν ἤμωρον ἔμωρον. Quid si redeat illos, qui aiūt: Quid si nūc coelum ruat? Allusit huc Horat. in Odis: Si fractus illabatur orbis Impavidum ferient ruinae.

Umbra suam mettere. LXV

Ἦν αὐτὸν σκαῖον φοβέσθαι, id est, suam ipsius umbram mettere, dicuntur, qui perilliter trepidant, ubi nihil omnino sit periculi. Translatum uel ab his, qui forte cōspēctia corporis sui umbrā, subito expauescunt. Vel à melancholicis qui busdam, qui Autore Aristotele, propter oculorum imbecillos spiritus in aëre proximo, ueluti suam quandam imaginem cōtemplantes, arbitrantur sese suos uidere manes. Socrates in Phædonæ Platonis: Tu uero tuam, quemadmodum dici solet, metuens umbram, id est, tibi ipsi diffisus. Qu. ab Ciceronem de consulatione petendo: Alter uero, quo, dii boni, plendore est. Primum nobilitate eadem, qua Catlina. Num maiorē Non: sed uirtute. Quamobrem, qui manium umbram suā metuit, hunc negliges quidem. Plutarchus Symposiacorum, problema tuum, decade septima. Ἐ μὲν γὰρ σκαῖος ἀνελεῖται μὲν ὄνομα καὶ τὸ φυσικὸν αἰσῶν, ἀλλ' οὐδὲ σκαῖος εἶναι δ' ὄψαι φοβέσθαι. id est: Qui umbræ nomen re fugiat, ac moleste ferat, is uere umbram uidebitur formidare. Agit autem de umbris, uocatis, qui non ipsi uocati à conuatore, sed uocatum sequentes aduent conuiuium.

Uel mulcas metuit præteruolitantes. LXVI

Prouerbialis esse uidetur hyperbole, quam refert Aristoteles septimo de reprob. libro, ἀλλὰ δὲ διὰ τὸ μὴ τὰς πρᾶξαι πρὸς μέγας μάχας, id est, Qui mulcas, inuencis, etiā præteruolitantes metuit, id est, quamuis frivola de causa. Idem similem quandam commemorat in moralium septimo, loquens de ijs, qui usq; adeo naturo sunt timidi, ut etiam si forex obstrepat, protinus expauescant.

Funem abruptempore nimisum tendendo. LXVII

Ἀπορῆσθαι τὴν ῥῆσιν καὶ λόγον, id est: Abrumptempore tensus funicularis. In eos dici solent qui dum extreme expeririunt, alienant à se eos, cum quibus agunt, & uini uerse rei iactantiam faciunt, dum plus satis attenti sunt ad lucrum. Lucianus in dialogo quodam, matrem lenam facit oburgantem filium, quod anatorem in conuiuium nimis peruacaciter cōtēpserit, periculū autē esse, ne præter modū excrēbatus, atq; iritatus inuenis amore pariter & comodi alio cōuertat. καὶ ὅρα, inquit, καὶ ἴσ' ἂν τὸ πρῶτον ἀπορῆσθαι πένυ τεινέσασθαι καὶ λόγον, id est, Ac uide, ne iacta, puer bū, abruptempore dū nimis tēdimus funiculari. Pindarus apud Plutarchū, καὶ ἂν ὁ δὲ τὸ ἄσπερον ὀχινοῖον μαρτυρεῖται, id est, Atque intolerabilem carum funiculum soluenti. Quamquam hoc ab adagio nonnihil est diuersum, magisq; congruit cum illo, quod est apud Senecam in epistolis ad Lucillum, de explicanda catena negotiorum, atque adeo abruptempda, si neque à explicari, Prouerbii generaliter trahi poterit, ad quemlibet conatū inmodicum, & ob id in malum

213

in malum aliquid erumpentem. Hinc finitimum est illud Hebraeorum, haud quamquam inscite, neque inuenisse dictam prouerbum, qui nimium enuigilauerit, elicit sanguinem. Nec abhorret Mirus ille Pbilianus:

Esuor sit lesa sepius patientia.
Atque alter huic consimilis, cuiusdam opinor, etiam si Seneca nomine fertur:

Bonus animus lesus, grauius multo irascitur.

In matellam inmeicre. LXVIII

Ἐς τὴν ἀμίδα ἔμεικε, id est: In matellam inmeicre. Cum sordide transierant, aut ad manus aliquid parum bone sunt adhibentur, quos non indigui uideatur, ut pote ipsi sordidi, atque inhonesti, quasi ad contumelias sprendas facti. Lucianus de mercede seruientibus. οὐδὲν γὰρ οὐτ' ἀνοιοὶ δ' ἐνὸρ παράχοιρ ἀρ. οὐτ' ἐμεινοὶ ὑβριστοὶ δ' οὐδεὶν ἔς τὴν ἀμίδα ἀφασίρ ζῆρεσσοῦτες. id est, Itaque nec hi quicquid indignum aut acerbum patiuntur, neque illi eos contumelijs afflicere uideantur, si quod aiunt, in matellam immingant. Si quidem ad hunc usum quasi nascitur matella. Ex aduerso Martialis Bassum querendum ioco taxat, qui in aureum uas incacaret, cum uitro biberet.

Ventus onus misero, nec te pudet, excipis auro

Basse, bibis uitro, carius ergo cacas.

Risus Ionicus. LXIX

Ἰέλω ἰωνικός, id est: Risus Ionicus. In molles et uoluptarios dicitur. Nam Ionum mollicies perinde ut Sybaritarum fistus, in prouerbijs abiit, quod alteri Graecorum, alteri Barbarorum essent luxuriosissimi. Athenaeus libro de philosophiarum duodecimo de huius Ionum locutus, ait exterre parcemiam aeream, quae mores eius gentis testificetur, hanc ut opinor, intelligens. Idem libro decimoquarto docet saltationis genus olim fuisse lasciuum ac petulantius, quod Ioni cum diceretur. Valerius Maximus libro rerum memorabilium secundo, prodiit Ionas primus, angustius coronam utiq; in conuiuiu dandam, et secunde mense consuetudinem haud parua luxuria irritam, et repperisset. Tyrius Maximus in dissertatione, cui titulus, quis sit philosophiae finis: Crotoniatae, inquit, olympicum oleastrum adamat, Spartiatae armaturam, uenationes Cretenfis, luxum Sybariticae, Ion choros.

Hinc Horatius in Odis:

Motus doceri gaudet Ionicos

Matura uirgo,

Lasciuas salutationes, et parum decoras gestulationes significans. Vnde et apud Aristophanem ἰωνικός, pro eo, quod est, ὑβριστικός, id est: molliciter ac delicate.

Risus Megaricus. LXX

Ἰέλω μεγαρικός, id est: Risus Megaricus, in eos dicendum, qui parum tempestiue iocantur, quos quod uetat Quintilianus, malant aliquoties amicum quam dictum perdere. Aut quorum artes iam in contemptum abierunt, successione maiorum artificum obscurate. Neq; male quadrabit in senes, qui etate aliena, iustus quosdam in decores, ac uoluptates iuueniles turpiter confectantur. Nam Ionica comedia uiguit ad tempus. Deinde in contemptum uenit, irrisa ab Atheniensibus. De risu in tempestiue celebratur et hic Fenarius.

Ἰέλω ἰώλω θ' ἐν ἑξοστῆς δ' ἐνὸρ κακέρ. id est: Non in loco ridere pergraeue est malum.

Risus Chius. LXXI

Ἰέλω χίθ. id est: Risus Chius, de molli lasciuoq; iusu. Quandoquidem et Chiorum mores taxauit uetus comedia. Adagium commemoratur ad Diogeniano.

Quicquid in buccam uenerit. LXXII

Quicquid in buccam uenerit. Quoties libere quosiam, ac tuto loqui significamus, inuicem sumptede, et quicquid forte fortuna in animum incidit. Quemadmodum apud fidos amicos facere soleamus, apud quos impune quidam iurgamur, atq; effuimus. M. Tullius ad Atticum, libro decimoquarto: Aut si similiberit, quod in buccam uenerit, scribes. Idem, libro duodecimo: Quid cum cor a sumus, et garimus quicquid in buccam uenit. Recte tor quibitor et in eos, qui temere, atque inconsiderate loquuntur, perinde quasi sermo illis non in pectore nascitur, sed in faucibus.

Quicquid in linguam uenerit. LXXIII

Hinc plane germanum est illud, quod usurpat Lucianus in libello de ratione conferendi historiae, ἐπινοώτατες δὲ καὶ ἀεσπασπάρτορες, ὅτις κερ ἐπὶ ἀκαλοῦμαι γλώττιν φασίρ ἔλθῃ, id est: commiscetes, affingentesq; quicquid uerbi temere in linguam, ut aiunt, uenerit. Plato dicit hoc libro de reip. octauo citat ex Aeschylus Tragico poeta. Vsurpauit et Athenus, libro de philosophiarum quinto, καὶ γὰρ τὸν ἐπινοῦντα ποιητῶν, ὅτις κερ ἐπὶ ἀκαλοῦμαι γλώττιν ἔλθῃ, id est: Iuxta poeta qui dixit, quicquid temere in linguam uenerit. Hoc uelut interpretas Iocrates in oratione panathenica. ὁμοίως ἐμεινοὶ δ' ἐξέλωμ τὸς ἐνὸρ καὶ φρετικῶς, καὶ χίθ ἰω ἔτι ἐμ ὑβριστικῶς λέγει, id est: Similis uidebor qui temere et arrogater, ac familiariter, quicquid in mentem uenerit loquatur.

Momo satisfacere, & similia. LXXIII

Ἐὸ μῶμῃ ἀετέκαρ, id est: Momo satisfacere. Prouerbiales est hyperbole. Hesiodus in Theogonia, et Momi cuiusdam meminit, quae ait, Nocte matre, Somno patre progenitum. Huic deo mos est, ipsum quidem nihil operis edere, sed aliorum deorum opera curiosis oculis contingeri, et si quid est commissum, aut perperam factum, id summa cum libertate carperere. Nam μῶμθ, Graece reprehensionem sonat. Aristoteles de partibus animalium libro tertio, meminit huius, qui ientiarum inuisarit, quod bobus cornua in capite, ac non in armis potius addiderit, uidelicet, quo uehementius possint ferire. Ad quod allusisse uidetur Lucianus, cum in secundo uerarum narrationum libro, scribit se uideisse boues quosdam, quibus cornua inessent, non in fronte quemadmodum reliquis, sed sub oculis. Idq; ut iusum esse Momo. Huius uidet Lucianus cum alijs comphoribus locis meminit, ut in Dialogo de heresibus, huiusmodi quandam de eo fabulam referri: Mincrum, Neptunum, et Vulcanum, de principatu artificij inter se contendisse. Et ut quisque artis suae precipuum aliquod specimen aderet, Neptunum tuarum quandam finxisse, Mincrum domum excoctississe, Vulcanum hominem composuisse. Momo delectus arbiter certaminis, et artis experior. Est in spectro uisus cuiusque opere, praeter alia, quae in reliquorum operibus reprehendi, illud potissimum in hominibus officio notandam, quod artifex non in pectore sinestras, aut hostiola quendam addidisset, quo perspicere possit quid in corde lateret, quod illi speciosum aliqui, multisq; recessibus sinuosum finxisset: Cuius fabulae mentionem facit et Plato. Philostratus in epistola quadam ad iuxorem, de Momo scribit in hanc feruere sententiam. Hanc in Venere nihil aliquo, quod reprehenderet inuenisse, nisi quod sandalium illius calaminabat, ut stridulum, nimisq; loquax, ac strepitu molestum. Quod si Venus citra sandalium incesisset, ita ut emerisset a mari, tota nuda, nullam omnino ansam carpendi Momo inuenisset. Qui quidem deus tametsi non perinde gratus est, atque ceteri, propterea quod pauci, uerum reprehensionem libenter

admittant,

admittant, tamen haud scio, an illius alius e maxima poetico-
rum deorum turba sit utilior. Quamquam nunc nostri Ioues
excluso Momo, solum Euter penes adiant, blanda salutaribus
anteponentes. Hic igitur Momus varias adagiorum formas
suppediat. Vel cum Plato de rep. scribit philosophiae studiū
esse eiusmodi, ut ne à Momo quidem possit reprehendi. Vel
cum Venus Lucianica iam itura in iudicium, negat se dubita-
turam, etiam si Momus ipse iudicaturus esset. Vel cum Cice-
ro scribit ad Atticum, libro quinto. Quod me maxime horta-
ris, & quod plaris est, quam omnia, in quo laboras, ut etiam
Ligurino Momo satisfactam, moriar, si quicquam fieri pote-
rit elegantius. Ergo prouerbij speciem habebunt omnes id
genus formulae. Haud dubitem tecum uel Momo iudice decer-
tare. Inculpator est eius uiri uita, quam ut uel Momus ipse
possit carpere. Hanc facie ne Momus quidem possit repre-
hēdere. Nec Momum iudicem recusatim. Hec uel Momo ipsi
satisfaciant. Et si que fingi possint consimiles. Ad hanc for-
mam pertinet illud Ouidianum de forma Adomidis:
Laudaret faciem liuor quoque.

Breuius omnes id genus hyperbole prouerbij faciem obta-
nent, ueluti Terentianum illud: Ipsa Salus si cupiat, serua-
re domum hanc non possit. De familia deplorata. Item de loco
uehementer munito: Hanc arcem ne Mars quidem ipse expu-
gnarit. De homine praefatio, ac pertinax: Huius animus
ne Vertumnus quidem ipse uerterit. De femina supra mo-
dum uirosa: Huius feminae libidinem, ne Priapus quidem
ipse sattarit. De re neutiquam probabili, sicut ne Pithō
quidem ipsa persuaserit. De re taciti difficulti: Hoc ne Harpo-
crates quidem ipse, aut Angerona continere queat. In tanto
rerum strepitu, ne Somnus quidem ipse, somnum ceperit. De
homine praeter modum suspicaci & diffidenti: Iste ne Fidei
quidem ipsi, fidem habeat. Hic uel Argum fallat. De uehe-
menter astuto. Hic miserior est, quam ut ei uel ipsa inuadere
possit inuidia. Verum de his loquenā formulis, admo-
nimus in operis huius initio.

Caelo ac terra loqui. LXXV

Qui frustra uociferantur, caelo ac terra loqui dicuntur.
Sic enim solent, qui diffidunt hominum praesidijs exclamare,
o caelum, o terra. Theognetus apud Athenaeum libro ter-
tio, ac uersus libro decimoquinto.
Περὶ φιλότητος, ἣν καὶ οὐρανὸν λαλοῦν
οἷς οὐδ' ἐν ὄρει ἐπιμελεῖς πῦρ σὺν λόγῳ. id est.
Terre loquens caelō; philosophatus es
Sed hisce nulla est cura sermonis tui.
Confine est illi, quod alibi retulimus: Vento loqueris.

In portu impingere. LXXVI

Est apud Quintilianum in institutionibus: In portu im-
pingere, pro eo quod est, statim in ipso operis ingressu peccare.
V. sup. pator & à diuo Hieronymo in Apologia secunda
aduersus Rufinum: Statim de portu egrediens, nauim impre-
gare. Idem ad Pamphilum: Egredientes de portu statim im-
pegimus. Sumptum à nauiganibus, qui magno cū dedecore
prius quam portu exierint, nauim illudant. In diuersum sensum
inflecti Papyrius Fabianus, referente Seneca in contra-
uersijs: Nauim in portu mergis, de fene qui locuarii ceperat
lat aliena etate. Apie dicitur in omnes qui negotio iam pro-
pmodum cum laude confecto, in extremo degenerant. Ad
eandem sententiam accommodari potest & hoc, ὃν ἔει-
πεν ἡμεῖς, id est: In portu impingere.

In limine deficere, aut offendere. LXXVII
Huic proximum sit illud: In limine offendere, aut deficere.

re. Translatum ab ijs, qui domum egressuri, statim in limine
pedem offendunt, prius quam quicquam oeciperint agere.
Vergil. Cur indecores in limine primo Deficimus?
Id est: statim, ac iux dum initio bello. Durius dicit Q. G.
Curtius libro sexto: In ipso limine uictoriae statimus, pro eo
quod est, proxima est uictoria. Huic contrarium est, quod in
epistolis ad Lucillum scribit Seneca: In summo deficiit elud.
Dicitur translatione ab ijs, qui consensu propemodum mon-
tatum delassantur, cum proximi sunt cacaminum.

Cantherius in porta. LXXVIII

Confine est superioribus: Cantherius in porta. N. autem à
Sulpitio Galba quodam, cui cum in provinciam exiuro, can-
therius in porta cecidisset: Rideo, inquit, cātheriū in porta,
cum tam longū iter sit iturus, iam lassum esse te, ac iux dū sis
ingressus. Quod dicitū in prouerbiū abiit. Refertur adagium
à Festo Pompeio in ditione, uideo, atq; in iudicat conuenire,
cum quis in cantherius, dilucide exponit, nequam equis excaecis
testibus, ut hoc differat cantherius ab equo, quo malidis à
uerre, capus à gallo, uerucx ab ariete.

Citra puluerem. LXXIX

Ανοῦτι, id est: Citra puluerem Graeci dicitur contingere,
quo quis facile, citraq; negotium potitur, tranflatum uel ab
Aphre, id est, à pulueris cōtactu, quo se spargebat, in palestri-
co certamine cōgressurus: uel certe à puluere, quo nō indeco-
re sordidari scripsit Horatius eos, q certat Olympiā, quine
bellū gerant. Plinius lib. trigesimoquinto: Alcimachus Dio-
xippus, qui Panerato olympia citra pulueris tassi, quod nos
cant ανοῦτι uicit. Aulus Gellius libro quinto: Onandi,
inquit, causa est, cum deditione repente facta, sine puluere, ut
dici solet, inuictus; uictoria obtinet. Horatius in epistolis:
Quis circum pagos & circum compita pugnae
Magna coronari contemnat olympiā, cui fere,
Cui sit conditio dulcis, sine puluere, palmae
Imenitur & ανοῦτι, id est: citra sudorē, & ἀνοῦτι,
id est: citra sanguinem.

Deserta causa. LXXX

Ἐρήμη δίκη, id est: Deserta causa, cum nemo repugnat.
Translatū à iudicijs, nōi nōiūquam altera pars cedēs tradit
causam aduersario. Itaque deserta causa uincere, est uincere
nullo cōtra pugnate. Lucianus in Ioue tragædo: ὧς τε τί
ἔλλο, ἢ δὲ ἐρήμῃ κρεττῆρ οὐτῶ δόξομεν, id est: Itaq;
quid aliud uidebimur fecisse, quam deserta causa uicisse? Idē
in Toxaride: καὶ τῶσά τας πόλεας ἐρήμῳ ὑπὸ σῶ-
λῶναι, id est: Totiq; ciuitates, nullo defendente, abs te capi.
V. sup. pat & Socrates i apologia apud Platonē: ἐρήμῳ κα-
ταγορῶντες ἀπολογουμένους οὐδ' ἐν θῷ, id est: Deserta
causa, nullo defendente accusantes.

Citra arationē, citraque sementē. LXXXI

Que citra nostra opera à casu nobis ceniunt, ἀσάρατος ἢ
ἀνήγοτος cōtingere dicitur Graeci. Lucianus in Parasito: Οτι
δὲ μόνῳ ἢ καὶ τῷ σοφῷ ὅμοιον οὐτὲ φτυγία χειρὸς
φυτῶν, οὐτε ἀσῶ, ἀλλὰ τὰ ἀσάρατος, καὶ τὰ ἀνήγοτος
πάντα πάντα νεύει. id est: Quod uidelicet inus uicta
egregiū illū Homerū: Nec manibus plantat, nec arat, uerum
citra sementē, citraq; aradi laborē fruitur omnibus. Idem in
Rhetorū didascalozō: Σὺ δ' ἀσάρατος καὶ ἀνήγοτος φρεῖδω
πάντα, id est: Tibi porro citra feminādi arandi, laborent
proueniāt oia, id est, citra studiū. N. autem apparet adagiū à
fabula insularū fortunatarum, de quibus Horatius in Odis:
Reddit ubi Cererem tellus in arata quatuorannis

Et impudata foret usque vinea.

Sumpsum est autem opinor ex Homero, qui Odyssea libro nono, Cyclopiam terram describit ad hunc modum: Κυκλώπων δ' ἐξ ἧσ' αἰὶν ἰπὸς φιάλων ἄδ' ἰμῖσι μὲν ἰκόμεσθ', οἱ ὅς' ἰδοῖσι πεποδῶσθεσ' ἀδιανάτοισιν οὐτ' ἐπιπύσοι χροσὶ φυτόρ' οὐτ' ἀγροσιν. Ἀλλὰ τὰ γ' ἄσπαστα καὶ εὐχέσθ' ἑλπίσθ' ἀπάντα φύονται Πυροὶ καὶ κριβαὶ, ἢ δ' ἔμπυλοι αἶψ' ἐφείσοιρ. Οἶνον ἐπεισάφισον, καὶ σφιν δίος ὄμβροσ' ἄεθ'ε. id est, Venimus in terram, quam magnanimi Cyclopes Et legum expertes habitant, hi tumine freti Diuin, nec manibus terræ plantaria figunt, Vomere nec segetem proficiunt, quin ea cuncta, Nulla semente, et nullo nascuntur aratu Ordea, frumentum, plenisq; on: rata racemis Vincta, et largis hæc Iuppiter imbribus auget.

Dormientis rete trahit. LXXXII

Εὐθλοῦν κλισίος αἰεὶς, id est, Dormienti rete capit. In eos, quibus citra conatu obtingit ea que cupiunt. Natum ex euentu, quod aliquandã acciderit, ut dormientibus piscatoribus, pisces forte retibus inuoluti caperentur. Quidã ad Timo theu Imperatorẽ Atheniensiu referunt, eã quod multis feliciter obtingeret, magis cõmoditate fortune, quam ipsius opera, εὐτυχέσ, id est, felices cognomen indidit. In huius inuidiam pingebãt nonnulli fortunaã ad rete cogentem urbes, illo iuxta dormiente. Quos ille sic elusit, autore Plutarcho, ut diceret: Si huiusmodi urbes capio dormiens, quid me facturum arbitramini, si uigilator? Huc alludit Terentius, cũ ait in Adelphis: Quid credes dormienti hæc tibi confeluros deos? Et illã sine tua opera in cubiculo iri deducũ domum? Quin et hodie uulgo dicitur in id genus homines: Fortunator est, quam sapientior. Et Eupolis comicus apud Athenæum: ὁ πόλις πόνος ὡς ἐν τυχεῖσι μαζῶν ἢ κολλῶς φρονέσ, id est, Vrbs urbs, ut est felix magis, quam prouida.

Cum mula pepercit. LXXXIII

Adagiũ peruenit hũc. Cum mula pepererit, quoties signifi canus aliquid nõquam futurũ, ut adeo raro solere accidere, ut improbiũ, ac stultũ uideatur sperare. Ortum uideri potest, ex eo qd' refert Herodotus in Thalia: Cũ Babyloniorũ urbs obsideretur a Dario, quidã Babylonius cõiucis insectãs Darius, atq; exercitũ: Quid, inquit, iustic desideras Perse? Quin potius absceditis, iũc expugnatur nos, et τῶσπιρ ἡμῖνοι τῆ κοσῖ, id est, cum mule pepererit, idelicet ratus id nullo unquam tẽpore futurũ, ut Berylonia a steriles sunt mule. At paulo post euenit, ut Zopyro mula quepiam pareret, quo quidem osẽto in spem capiẽde Babylonis erectus est, ac cepit. Huc simile quoddã refertur a Suetonio in uita Galbae Cesaris: Huius auro procuratũ fulgur, cum aquila de manibus extra rapuisset, et in frugiferã quercũ cõtulisset, summũ, sed serũ imperiũ portendẽ familiã, respõsũ est. Atq; ille irridẽs: Sanẽ, inquit, cũ mula pepererit. Quod omnia ita arripuit Galba, ut cũ postea res nouas molientẽ, nihil eque cõfirmari, ac mule partus: ceterisq; ut obsecrũ osentũ horrentibus, so lus pro letissimo acciperet, memor sacrificij dũliq; auti. Plinius lib. viij. cap. xliij. de mularum sterilitate scribit hunc in modũ: Obsertũ est, ut obsecrũ osentũ generibus nata, terij generis fieri: et neutri parentũ esse similia. Ea q; ipsa, que ita nata sunt, nõ gignere in omni animalũ genere, idcirco mularũ nõ parere. Huius rei causã adfert Alexander Aphrodisiæus, quod semina natura et habitũ diuersa, si cõmsecantur, tertũ quoddã ab utroq; diuersum cõficiũ, uimq; simplicium

profus amittunt, ueluti si miscetas albũ nigro, abolitis utriq; coloribus, redditor sifusus ab utroque diuersus, quem Græci ἀδύκροσος appellat. Sed multo exactius de his Aristoteles lib. de generatione animalium secũdo, cap. vi. refertur Dea mocriu et Empedoclis rationes. Quoniam proditũ est in animalibus Romanorũ mular pepercisse sepe, uerũ id prodij loco habitum, ut eodem in loco, quem modo citauĩ, testatur Plinius. Theophrastus iudgo parere in Cappadocia tradit. Aristoteles in Syria supra Phœnicem: sed esse id animal ibi sui generis, etiã si simile.

Ad Græcas calendas. LXXXIII

Huc affinem habet sensum, ad Græcas calendas, pro nũquam: propterea quod Græci nõ habent calẽdas more Latinorum, sed νομῶλιας, id est, nouilunã. Atque ad luna reuocis Græci soluebant usuras. Vnde Strepidas in nubibus Aristophanis, optat sibi incantatricẽ quãpiã, que carminibus suis efficiat, ne quãdo luna exoritur: sic enim fore, ut nõ redã datũ usuras: quando quidem trapexite ad lunas, mutuum dant pecuniã, et lunis usura crescit. Huc itaq; respexit Augustus, cũ diceret ad Græcas calẽdas solutorus, quos nõquã reddimũs mutuum significabat. De quo in ipsius uita scribit Tramaquillus ad hunc modũ: Quotidiano sermone, quẽdã frequẽtius et nonabiliter usur passẽ eum, litera ipsius cũ τῶσποιος ostentant. In quibus identidem, cum aliquos iniquum solutoros significare uult, ad Calendã Græcos solutoros ait.

Accessit luna. LXXXV

Ἀκροσῶς σελῶν, id est, Accessit luna. Dicitum in comperẽdinatores, qui nouam subinde causã cõmĩnũcũt, quo negocũ profertãt: a nauis causã moribus ortum, cui Accessio fuerit nomẽ. Is cõ esset ignauus, ita prorogare consuevit nauigationẽ, uel diceret lunã magis oportunaã expectare. Nam Græci, præcipueq; ex his Lacedæmonij, quẽdã essent rerũ auspiciatori, superstitiose lunã obseruabant. Id qd' tacite notat Euripides, cũ in Iphigenia in Aulide respõdet Agamẽnon, tum nuptiã filiam, ubi luna dexter circulus aduenerit, idelicet de plena luna senties. Lucianus in libello de Astrologia, palam refert Lycargũ legẽ in Iliuũ Lacedæmonijs, ne preliũ inirent ante pleniluniam. In eam superstitionem iocatur Aristophanes: τῆ πανσῶλων, id est, plenilunio, sero aut nunquã futurũ significãs. Etenim cũ Datis et Antiphernes ductores regis Persarum, in Marathonem irrupissent, plenilunium obseruabant, ut tum extret in prelium. Ergo prius quã illi uenirent, Athenienses bellum aggressũ sunt. Inde quasi proverbio de cunctantibus, et quauis occasione rem proferentibus, dicitur, εὖ τῆ πανσῶλων, id est, plenilunio. Adagiũ refertur a Diogeniano.

Vbi perharma fulgurat. LXXXVI

Ὅσπερ δ' ἑξ ἡμετέροσ ἀεσῆσῃ, id est, Vbi perharma fulgurat. De ijs, que nimis cunctãter ac sero, aut admodũ raro sunt: aut cũ nimis arxice ac superstitiose captatiu rei gerẽ de opportunitas. Strabo lib. geographiẽ nono, unde natũ sit adagiũ indicat, scribes nicũ quepiã esse desertum, atq; infrequẽtẽ apud Mysacelũ Bœotie, seu Mysacellũ Thangreũ uis, quẽ harma, id est, currũ nonnãt. Rur sum alterũ ab hoc diuersum, eiusdẽ in nominis in Attica, que quidẽm tribus ex Attice populo Thangreũ similes, atq; ob hãc similitudinẽ nominis quoq; cõmunionẽ sortiu. Ceterum harma Bœotie sic uocatum, quod Amphiaro excusso, curru inanis in eũ locũ delatus sit, ubi mule sacellum eius extat. Alij ferunt Adasiũ fugientẽ, curruum eius loco consecratum fuisse, ipsũm Arionis opera seruatum: hinc natũm paremiam: ὅσπερ δ' ἑξ ἡμετέροσ

εἰς μακρὸς ἀσφῆτα, id est, ubi per harna fulgurat, uide-
 licet Pythiæ natibus fulgur aliquod cecidit, quod ex eo loco
 ueniret, obseruandis, eoq; info sacra Delphos mittētibz.
 Obseruabant autē ad mensēs treis, singulis mēsis treis dies,
 noctesq; totidem: itaq; εἰς Iouis fulgoris sico, qui est in muro
 inter Pithyū & Olympiū. Hæc fermē Strabo. Vsum ada-
 gij Plutarchus palam indicat in Sympocticis: Οἱ γὰρ, in-
 quiens, ἀπαιτῶσι ὅτι εἰς μακρὸς ὡς φασὶν εἰσιόντες,
 ἀναγκάζονται τοῖς ὄπασσασί ἐπιπλάσσειν ἡ γνῶσιν, μοῖ κα-
 ταχάσσειν. id est, Et enim qui raro & per harna, ut aiūt,
 cōmuni exhibēt, hi coguntur utiq; accomodi ad notum de-
 scribere. Itaq; de uarijs & incertis dici solitū uidetur. Pote-
 rit & per iocum accomodari ad ea, que nunquam euentura
 credantur, quemadmodum aiunt ad Græcos Calendas.

Lydius lapis, sive Heraclius lapis. LXXXVII

Λίδος ἡρακλεία ἢ λίδος λυδία, id est, Heraclius, sive
 Lydius lapis. In eos dicitur, qui uehemēter acri, exaetioq; ius-
 dicio sunt. Refertur à Theophrasto lib. de natura lapidum.
 At enim lapidē quendā esse, qui Lydius seu Heraclius dicitur,
 qui attritu auri atq; argenti cuiusmodi sit arguat. Hinc
 quidā Magnetem putant, uelut Herculanū, qui ferrū ad sese
 trahit: unde nomen etiam additum σιδηρίτης, sed ex Theo-
 phrasti uerbis satis liquet ἡρακλείου significari, quem Latini
 uocant indicem, ut quem Battus ille pastor apud Ouidium
 transfiguratus est, manente nimirū etiam nomen in lapide pro-
 densi studio. Nec Heraclū uocatum ab Hercule, sed ab He-
 raclea Lydiæ ciuitate. De hoc meminit Plinius lib. xxxij.
 cap. viij. his quidem uerbis: Auri argentiq; mentionem comi-
 tator lapis, quem coticalum appellant, quondam non solitus
 inueniri, nisi in flumine Tmolō, ut autor est Theophrastus,
 nunc uero passim, quem alij Heraclium, alij Lydium uocant.
 Sunt autem modici, quaternis uncias longitudo, binasq;
 latitudinis non excedentes. Is coticalis perit, cum ē uena lie-
 ma rapuerint experimentū, protinus dicitur, quantū auri sit
 in ea, quantum argenti, uel auri, scrupulū differentia, mir-
 abili ratione non fallente. Hinc allusit Theoricus in Aita:
 Αὐδ' ἄν' ἴσῃσιν ἔχειν πέτρῃ σόμα. id est,
 Lydo lapidi par os habeat.

Nimirū quod in uarijs oculis optime iudicaret, cuius essent,
 sic enim ineptiunt amātes. Scholastes putat hos lapides apud
 Lydos inueniri, & hinc proverbiū ortum. Et ne dubiis
 quin de indice loquatur, sequitur χρῆσιον ὄπασιν
 Πενδονταί μὴ φαῦλον ἐτίθει μοῖ ἀργυράμοιβοι. id est,
 Cuius ab effectu explorat mensuris aurum. Sit ne probum.
 Adagium accomodari potest uel ad personam, uel ad rē. Ad
 personam hoc pacto: Tu scriptorum meorū optimus iudex,
 planeq; quod dici solet ἡρακλεία λίδος. Item hoc modo:
 In pensandis estimandisq; ingenijs enunciatōne naris, ac
 profusum Lydius, ut aiunt, lapis. Ad rem transfertur hoc pacto:
 Adolefcentium ingenia libera aperit, uiris commissum
 imperium, Lydius, quod aiunt, lapis est.

Amuffis alba. LXXXVIII

Λευκὴ σάδμια, id est, Alba amuffi, hoc est, nullo delectu,
 ac citra discrimen. Aulus Gellius in noctibus Atticis: Nancq;
 illi omnes & corū maxime Græci, multa & uaria lectūātes,
 in quas res eunq; inciderant, alba, ut dicitur, linea sine citra
 discriminis, solā copā sectati cōcrebant. Plutarchus in cō-
 mentariis, περὶ τοῦ ἀπολεχθῆος. Εἰσι μὲν οὖν ἀπεχθῆος,
 ἢ λευκὴ σάδμια πρὸς τοὺς λόγους ἀπολεχθῆος. id est,
 Est igitur planē alba linea erga sermones garulus, propterea
 et quod nullo delectu quantū ac rē quiduis negatur. Effertur

& expressius adagiū à nōnullis, λευκὴ λίδος λευκὴ σάδμια
 μα, id est, In albo lapide alba linea. Diciturq; uel in eos, qui
 nullo sunt iudicio, uel in stupidos, uel in eos, qui incertis pro-
 bāt, aut significat iocra. Sophocles in Cidaliene apud Suidā:
 τοῖς μοῖ λόγοις τοῖς σείρισι οὐ πεκμυρίζομαι,
 οὐ μάλλον ἢ λευκὴ λίδος λευκὴ σάδμια. id est,
 Nihilō mihi plus indicat sermo tuus,
 Quam lapide in albo signat alba linea.

Ciatur à Nonio Marcello Lucillius lib. xxx. sed corrupte,
 ut opinor. Quod genus sibi peritq; illius: Et amabat omnis
 Nam discrimen non facit, neq; signat linea alba.
 Vsurpatur & à Platone in dialogo, cui titulus, Charmides,
 ubi Socrates ait se erga formosos adolefcentes, perinde esse,
 ut albā amuffim in albo lapide, propterea quod neq; discernere
 ret satis inter formas, & omnes ex æquo amaret. Solet enim
 funiculus ille minio oblini, quod discrimen faciat, unde & rub-
 ricam uocauit Perflus:
 Ac si oculo rubricam dirigit imo.

Eadem per eadem. LXXXIX

Ἀὐτὰ δὲ αὐτῶν, id est, Eadem per eadem. Refertur in
 collectaneis Diogeniani, de his, qui semper eadem incalescant,
 aut eadem asidue faciunt. Non distimile illi, quod alio reddi-
 ditus loco, ὁ διδοῦς κερύιδος, id est, Iouis Corinthus. Po-
 test & in eos torqueri, qui res nugaces nugaciter tractant,
 ueluti si quis in autorem inodotum, inodotico scribat commen-
 tarios, aut in obscœnum, obscœnos.

Ad amuffim. XC

Frequens est apud autores ad amuffim, examuffim, exa-
 mussatim, amuffatim, pro eo, quod est exquisita diligentia,
 atque exactissima cura. Gellius lib. i. cap. 4. Ad hæc omnia
 scripta antiquiora tam curiose spectabat, aut uirtutes pensaba-
 bat, aut uitia rimabatur, ut iudicium factum esse ad amuffim
 de ceres. Et amuffitatis pro examinatis apud Nuncium. Translatū
 à fabris lapidarijs, aut lignarijs, qui funiculo illo regulari,
 operis æqualitate explorant. Quanquam Festus alicubi testat-
 ur, amuffim quibusdā esse nō lineam, neque regulam, sed
 ferramentū quod fabri in polidico utantur. Perflus de poetā
 ab soluta carmine componente, quod modo citauimus:
 Scit tendere uersum,
 Non secus, inquit, ac si oculo rubricam dirigit imo.

Item in carmine de uiro bono, quod Vergilio tribuit.
 Ne quid hiet, ne quid protuberet angulus, æquis
 Paribus ut cœant, ne quid deliret amuffis.
 Vsurpat idem Bassilius ad nepotes, cum ubet unamquamque
 disciplinam ad finem felicitatis referre, perinde quasi lapi-
 des, iuxta Doricum prouerbium, ad amuffim dirigentes. Na
 tum uideri potest apud Homerum Odysseæ ε. cum loquitur
 de Vlyffe, nauem sibi fabricante:

Ζεῶνς δ' ἐπισταμύλωνος, καὶ ἐπὶ σάδμια μῆτιναι. id est,
 Expolijt multa arte sup̄j idaci amuffim. Rursum Iliados O.
 Ἀλλ' ὡς τε σάδμια δ' ὄρεϊ νήπιον ἤτιδωκα
 Τέκτονον, ἔν' ἀλαμύμοισι δ' ἀμύμοισι, ὅς γὰρ τε πᾶσιος
 Ἐν εἰδ' ἢ σοφίης ἦτοκον, μοσσοῦσιν ἄδλινος. id est,
 Materiam ueluti naualem exæquat amuffis,
 ducta fabri docti digitis, qui calleat artem
 Quæcunq; est, teneatq; probe, monitorie Minerva.
 Est apud eundem & alijs aliquot locis.

Ad unguem. XCI

Ad unguem, eundem habet sensum. A marmorarijs sum-
 pta metaphorā, qui superinducto unguē, commissuras explo-
 rant marmorum. Horatius:

Fronteius ad uinguem Factus homo, id est, absolutus.

Idem in arte,
Carmen reprehendit, quod non
Multa dicit, & multa lura coërciat, atque
Perfectum decies non castigant ad uinguem.

Virgilius secundo Georgicon libro:
Nec secutus omnis in uinguem

Arboribus positus secundo uia limite quadret. Persius:
Vt per leue teneros

Effundat iumentu a uingues.

Ad consimilem modum, Graeci quod exactum sit, & impesius acceruat, δ' ἰόνυχου ὀνομα. Plutarchus de præceptis bone ualitudinis: Η μὲν οὖν ἀκριβὲς σφῶδρα καὶ ἰόνυχου ἀκριβὲς δ' ἔσται. id est, ita quæ uehementer exacta, quæ ad uinguem obseruata dicitur uisus ratio, & ἰόνυχου ἔργου ἕνεκα. Quam uocem usurpat & Athenæus lib. tertio: Ἰόνυχος δὲ πάντα τὰ προωρισθέντα τοῖς σῶσι καλοῦμεν τὰς ἀνάγκας. id est, Post ad uingue exploras omnia, quæ cõgruunt ijs, qui cum suis disputant.

Incudi reddere. XCII

Eleganter Horatius, incudi reddere dixit, pro eo quod est, & fingere ac mutare, corrigere, & male tornatos incudi reddere uersus.

Consimili forma dicant recuperare. Quintilianus libro duodecimo. Sed præcipue tamen Apollonio Moloni, quem Rome quoq; auiderat, Rhodiorum res reformandum, ac uelut re-coquendum dedit. Item Horatius:

Recollis Scriba ex quinque uirò. XCIII
Lesbia regula.

Lesbia regula, dicitur quoties præpositer, nõ ad rationẽ factum, sed ratio ad factũ accomodat. Et cum lex moribus applicatur, non mores ad legẽ emendatur, aut quoties princeps se populi moribus accomodat, cũ cõtra cõueniat plebẽ ad principis arbitriũ uia inlittere. si modo princeps ipse ad honesti regulã ac scopũ respiciat. Huius adagij mentionem facit Aristot. quinto moralium lib. τὸ γὰρ ἀκριβὲς ἀκριβὲς ὁ κανὼν, ὡσαύτως καὶ ἡ ἑσθία, οἰκοδομίας ὁ μολύβδινος κανὼν. τὸς γὰρ δὲ ὄψιμα τὸ λιβὲ μετακινεῖται. ὁ μολύβδινος κανὼν, id est, si quidem in finite rei, in finite re regula, quæ ad modũ plũbea Lesbia edificationis regula: ad lapidis enim figurã transmutatur, neq; manet regula.

Indignus qui illi matellam porrigat. XCIII
Hyperbole prouerbialis est, de uehementer inaequalibus, ac ne ulla quidem ex parte conferendis. Martialis:

Differam si tu Pyladi præstare matellam
Dignus es, aut porcos pascere Periboi.

Nam sordidissimum obsequium est, mæturienti matulam exhibere, quo qui sit indignus, is uidelicet nimio inferior uideatur. Vnde diuus Hieronymus in epistola ad Nepotianũ, inter sero dida capastorium ministreria, hoc quoq; commemorat: Ipsi, inquit, apponant matulam, obsecrant lectulum. Plutarchus in apophthegmatis Laconicis refert puerũ quendam Spartaniũ ab Antigono captum ac uenturũ, parasse quidẽ empto rĩ in omnibus quæ non essent indecora ingenuis. Ceterũ iustus adserre matulã detrahit obsequiũ, addens nõ seruiam: Stergente domino, puer senties inquit quem emeris, simulq; consensu tecto sese præcipitem dedit. Extulit & hodie uulgo tritissimus sermo: indignus est, qui illi calceos detrahat. Quod ad agium usurpatum est in lictis etianglicis à Ioanne Baptistã. Quin etiam negant eodem die nominandos, quos admodum inaequales uolunt uideri.

Scopæ dissoluta; Scopas dissoluere. XCV

Homines nihil, nullusq; prorsum consilij, Cicero scopas dissolutas nominat, scribens ad Atticum epist. lib. 7. his quædam uerbis: Casum uidi Mintonis ad V IIII Calendas Februarias mane, cum ab his dissimis mandatis, nõ ad homines, sed scopas dissolutas, ut id ipsum ille mihi uideatur irridendi causa fuisse. idem in oratore perfecto, agens contra eos, qui numeris orationis contentũ, scopas dissoluere dicit, pro eo quod est, rem prorsum inutile effecere. Nam scopæ colligatae, & specicẽ uideatur habere qualescunq; & ad uerrendũ pauimentũ sunt accomodate. Porro si dissolueris, nihil inuitis liuis, nihil inelegantis. Tulliana uerba sunt hæc: Sed si quos magis delectat soluta, sequatur ea sanẽ. Modo si quis Phidias clypeũ dissoluere, collocactionis inuicem specicẽ sustulit, non singularum operũ uniuslatem, ut in T hucy dide, orbem modo orationis desidero, ornamenta comparant. Ipsi autem cum dissoluant orationem, in qua nec res, nec uerbum nullum est, nisi abiectum, non clypeum, sed ut in procerbum est, si est humilium dictum est, tamen consimile est, scopas, ut ita dicam, mihi uidentur dissoluere.

Apertis tibijs. XCVI

Apertis tibijs, id est, clariore uoce. Translatũ à tibiicinis, qui quædã obturatis tibiariũ foraminibus, quasq; presio res sono canunt, quædã apertis tibijs, acriore sonitu. Quintilianus instit. lib. 11. Illa uero iam penẽ apertis, ut aiunt tibijs, quæ quocunq; incidit uetere consuetudine forti, & pristinũ morẽ iudiciorũ requirunt. Venustior erit metaphora, si quis dicatur apertis tibijs inuehi in quẽpiam, id est, nõ clanculum obtrectare, sed ad palam insectari, lacerareq; concipi: aut apertis tibijs laudes cuiuspiã celebrare, id est, palam & magnifice. Fortassis ad hæc sententiã pertinet fenarius ille Græcus, quẽ citat Tullius in epist. ad Atti. lib. 2. ex poeta nescio quo. Cui, inquit, inuester, planẽ iam quid cogites nescio: φησὶ γὰρ οὐ μικροῖσι μὲν αὐλοῖσι ἐπι. id est, Neque enim minutis iam ille spirat tibijs.

Uideatur innuere, Pompeium ingentia promittere pro legem agrariam, & rem maximam agrari.

Quid opus erat longis canere tibijs? XCVII

Dion libro primo huiusmodi quoddam adagium refert: τὶ γὰρ μετὰ μακροῖς αὐλοῖς αὐλοῦς, id est, Quorsum attinebat me longis tibijs canere? Idq; aiunt cõuenire in eos, qui sumpsissent inane operã, aut sumptũ. Dicitũ ab Othone, qui post casum Galbam fecerat sacrum, in quo exti inauspicatos exitus portendebant. Itaque penitens sumptus, & operæ frustra insumptæ, fertur ita dixisse: τὶ μετὰ μακροῖς αὐλοῖς αὐλοῦς, quæ uerba deinde in uulgi fibulam abierunt. Olim in sacris longis tibijs cani solitum est, qui mox postea sublatus, autore Plutarcho. Meminit huius & Suetonius in uita Othonis: Posthæc quoque, inquit, in augurando tempestate orta, grauior prolapsus, identidem obmuturasse: τὶ γὰρ μοι μὲ μακροῖς αὐλοῖς, id est, Quid mihi cum longis tibijs? Quo quidẽ loco demoror, quid commouerit quendam, non obscuri nominis interpretem, ut reeclis Suetonij uerbis uelut adulterinis, Dionis supponenda putaret: quasi uero nephas sit, autoribus eandem sententiam diuersis explicare formis: aut quasi non elegantius etiam dixerit Suetonius, quam Dion.

Vtinam mihi contingat ea, quæ sunt inter Corinthum & Sicyonem. XCVIII

Eustathius enarrans Iliados secundum librum, ait hunc k 3 uersum

uersum olim proverbio fuisse celebratum:
 Εἰν μοι τὰ μεταξὺ κορίνθου καὶ σικυῶν. id est,
 Sit mihi quod Sicyonem interiacet atq; Corinthum. Id inde
 uenit in adagij, quod uerba utraq; esset opulentissima, agrig;
 longe fraxissimam interiaceret. Aristophanes in aubus, indi-
 cat ex oraculo natum:

Αλλ' ὅταν κινῶσαι λινοὶ πολλὰ τε κορίνθου
 Ἐρ ταυτῶν τὸ μεταξὺ κορίνθου καὶ σικυῶν. id est,
 Cornix cana lupusq; ubi eadem sede morantes

Quod spatium Sicyonem dirimit atque Corinthum.
 Interpres adscribit Aesopio consulente de parandis opibus,
 in responsum fuisse:

Εἰ δὲ μέσον κησῶσαι κορίνθου καὶ σικυῶν. id est,
 Si teneas quod agri Sicyonem, interq; Corinthum est.

Refertur et à Zenodoto, atque item Athenaeo libro dipno-
 sophistarum quinto, conueniet ubi quis optat ingentia. Pote-
 rit et per locum torqueri in eum, qui quod assequi non po-
 test, id uotis tamen quasi somniat. Simili figurā dictum est
 illud Theocriti in Ergatis:

Αἶθε μοι ἴσαρ ὅσα κροίσου πόκα φαγῆτι περῶνδαι id est,
 Quae Crasum tenuisse ferunt, uicinia illa mihi sint.

Deum esse, deum facere. XCIX

Hyperbole sunt prouerbiales de singulari laude dignis.
 M. Tullius in oratoris sui lib. ij. in quo tu mihi, inquit, deus
 esse uideris, id est, singularis ac summus. Trecentius in Adela-
 phis: Deum te facio, id est, summis laudibus effero. Inde na-
 tum, quod priscae morales, si quem ob egregias, ac minime
 uulgares uirtutes suscipiebant, cum deum, ac dijs genitiū ac-
 cebant. Id quod euenit Alexandro Magno, Scipioni Africana-
 no, Octauio Augusto, cumq; his alijs cōpūribus. Cui quidem
 rei Aristoteles ad stipulatur moralium lib. vij. hanc, inquit,
 uirtutem heroicam uelut homine maiorē, et diuinitati pro-
 ximam uocant. Hinc et Homerus Priamum de Nestore lo-
 quentem facit, ad hunc modum Iliados. οὐδὲ ζωῆα
 ἀνδρόγα θυκτὸ πάϊς ἔμμελλου, εὐχὰ δὲ διοτο. id est,
 Nec iam hominis sanē mortalis filius ille
 Esse uidebatur, sed diuo semine natus.

Porro à Laconibus, ut idē testatur, peculiaris hic erat mos, ut
 cum uehemētē quēpiā admirārentur, diuum uirū appella-
 rent. Idē cōmemorāt Socrates apud Platonem in Menone:
 Ὁ δὲ Λάκωνες ὅταν ἀνὰ ἔγκομιμάσει ἀγαθῶν ἀν-
 δρῶν, εἰς τὸ φασιν αὐτῶν οὐτῶς. id est, Et Lacones quoties
 laudat aliquē uirū bonum, diuinus, inquit, uir hic. Inde illa
 apud Homerum solēnia: θεῶν ἵκελθ' ἢ θεοειδῆς, id est,
 Deo similis, et diuina specie. Ἐἰσοδῶν. Ἐἰδῶν. id est,
 Deo par, et admodū diuinus. Cōtra, insigni improbitate
 uiros, beluas appellamus, idq; etiā uulgo tritissimū est. Diuus
 Hieronymus ad Aurelium Augustinum scribens, per ironiam
 torfit in quosdā, nō contentos cōmuni hominum iudicio, sed
 noua quaedam desiderantes, deos illos appellans.

In caelo esse. C

Cui confine est, in caelo esse, pro eo quod est, supra modū
 fortunatum esse, ac gloriosum. M. Tullius ad Atticum libro
 secundo: Bibulus in caelo est, nec quare scio, sed ita laudatur,
 quasi unus homo nobis cunctādo restitauerit. Idem alibi
 ad eundem: Si uero que de me pacta sunt, ea non seruauerit, in
 caelo sum. Rursus alibi: Nihil enim σολομοτικῶν ἀνοκτῶν
 οὐκ ἐν caelo esse. Huc allusit Horatius, cum ait:
 Dijs miscent superis, id est,
 Beatū me, et celebrē reddūt. Et Theocritus ἰ Ηοδοπόρις:
 Εἰς οὐρανὸν ἤμμεν ἐδῶν ματα. id est,

In caelum uobis saliam. Ex aduerso, qui repente decidit à
 summa felicitate, dicuntur ex astris decidisse. M. Tullius ad
 Atticum libro secundo, de Pompeio loquens: O spectaculum
 uni Crasso uicinum, ceteris non item. Nam qui decidat
 ex astris, lapsus potius, quam progressus uidebatur. Sed ex-
 pende lector, an hoc dictum magis pertineat ad illud quod
 alibi retulimus: Tertiū est caelo cecidit Cato.

CHILIADIS PRIMAE CEN-
TURIÁ SEXTA.

Sepe etiam est holor ualde
opportuna locutus.

VLVS Gellius in notibus suis, testatur hūc
 uersiculum olim proverbio fuisse celebratum:
 Πρῶτα καὶ ἢ κίττωες ὁ ἀνὴρ μάλα καλῶν
 εἶπεν. id est,

Sepe etiam est holor ualde opportuna locutus.

Quo quidem admonemur, non esse fastidiendam salutē sen-
 tentiā propter auctoris humilitatem: nam fieri nōnunquam ut
 aliquis infime sortis, ac notē uir, aut minime doctus, dicat
 quiddam haud quaquam aspernandum etiam summis uiris.
 Huc respondet illud Ceciliam apud Ciceronem in Tuscū
 lanis quaestioibus: Sepe est etiam sub pallio sordido sapien-
 tia. Neque dissonat Plautinum in Captiui duo: Vi sum-
 ma sepe ingenia in occulto latent. Porro quod ad Graecū atti-
 net adagium, lectorem admonendum putauit, hunc quidem
 ad modum in omnibus, quos aliquid uiderim, Gellianis codi-
 cibus inueniri scriptum. Verum sicuti recorder, aliquando
 scrupulum intecit mihi, ac mendam subesse mouit Paulus
 Bombasius Bononiensis, inter bonarum literarum professō-
 res eius ciuitatis, ut multo doctissimus, ita longe primū no-
 minis: idq; iure optimo, quippe qui primus ibi Graecae par-
 ter ac Latinae literas pari facultate publice praecitand; do-
 cere coepit: uir aliqui uariis emunctissimae, acerrimq; iu-
 dicij. Mihi uero tum propter egregiam ac multigenam eru-
 ditionem, tum ob incredibilem quaedam morum suauitatem
 ita conuictus, ut haud sciam, an eum uel mortaliū unquam
 mihi fuerit uel aetior necessitudo, uel consuetudo uiciniōris.
 Hunc igitur in literarijs illis nostris confabulationibus, ali-
 quando dixisse memini, nequaquam placere sibi dictionem
 illam κίττωες in Gelliano proverbio, planēque supposi-
 titiam et adulterinam uideri: suspicari uero se, ut pleraeq;
 sunt apud eum auctorem deprauata, pro μαζος, nescio quem
 holtorem, illud κίττωες submisisse. Ac tum quidem, quā-
 quam et admodum uerisimile uideretur, et plurimum apud
 me ualeret hominis tam cruditi iudicium, tamen haud etiam
 sum ausus, in tanto exemplarium consensu solus dissentire.
 Verum dum sursum ac deorsum in Graecis auctoribus obero,
 fortē fortuna in collectaneis quibusdā, nullū quidem au-
 toris titulum praesertitibus, sed eiusmodi tamē, ut aut Stobaei,
 aut certe ex hoc decepta uideretur, huiusmodi carnē inue-
 nitum esse Aristoteles in tragedia, cui titulus, Phryges:
 Πρῶτα καὶ τῶν ἢ μαζος ἀνὴρ κατὰ κάλιον εἶπεν. id est,
 Sepe etiam stultus fuit opportuna locutus.
 Proinde prorsum in Bombasij mei pedibus eo sententiam,
 atque omnibus eruditiss cundum censeo, ut μαζος legatur
 pro κίττωες: maxime, quod eadem sententia totidē uer-
 bis etiam uulgo uinc dicitur, à uiro stulto nonnunquam sa-
 piens dictum proficisci. Respondet autem ad illam, quam su-
 perius ex Euripide citauimus:

Μαρά γούρ μωρός λέγει.
Stulus enim stultus loquitur.

Etenim hoc tamen si vere dictū est, tamen sit nōniquam, ut fa-
tus est casu, uel ipsi uides aliquid egregie dicat, & ad rē ue-
uementer accōmodatū. Id quod accidere sepe numero uide-
mus. Quia enim potuit uel ab homine falsissimo dici accōmo-
datus, quā qd̄ narrat Suetonius dictū à quodā, qui mente
parū constabat, in Pōpeium & Iulium Cæsarem: Salus rex,
salus regina. Cū Pompeius regni affectatū laboraret inuidia,
Cæsarem rumor esset, Nicomedi regi uxoris uice fuisse.

id est.

Copie cornu.

Αμαλθείας κέρα, id est, Copie cornu. Cum affatim
omnia superesse significamus, copie cornu dicimus. Transla-
tum à peructuosa fabula, que uarie narratur apud autores.
Quidam ad hunc modum narrat: Rhea Iouem enixa, metu
patris infantem in Creta occultit, nutriendum à duabus nym-
phis, Adrastea, & Ida Metisij filibus. Hæ nutriciauerunt
illum capræ cuiusdam lacte, cui nomen fuerit Amalthea: eam
capram Iupiter iam adultus in sydera retidit, uocaturq; à
Græcis αἰξ οὐρανία, id est, capra celestis. Huius alterū cor-
nu nymphis nutritibus dedit, uidelicet officij premium, hæc
adiiciens facultatē, ut quicquid optessent, id illis ex eo cornu
largiter suppullaret. Ouidius Fastorū libro quinto, paulo
diuersius fabulam narrat ad hoc pacto:

Nais Amalthea Cretea nobilis Ida
Dicitur in syluis occultasse Iouem.

Hinc fuit hædorum mater formosa duorum,
Inter Diæos conspicienda greges,

Cornibus ærijs, atq; in sua terga recuris,
Vbere, quod nutrix posset habere Iouis.

Lac dabat illa deo, sed fregit in arbore cornu,
Truncatq; dimidia parte decoris erat.

Sustulit hoc nymphe, cinctiq; decemibus herbis,
Et plenum pomis, ad Iouis ora tulit.

Ille ubi res cæli tenet, solioq; paterno
Sedit, & inuictō mil Ioue maius erat,

Sydera nutricem, nutritic fertile cornu
Fecit, quod domine nunc quoq; nomen habet.

Legimus & Herculem Aetolis donasse copie cornu, pro-
pter coëritum cornu fluminis Acheloi: quare regionem illā
antea sterilem, fertilissimam reddidi: cornu nimirum labo-
rum duriciem significante, frugibus feracitatem. Hunc igitur
titulum Pbotion quidam peripateticus libro suo indidit,
ut testatur Aulus Gellius. Plinius item ostendit Græcos ali-
quos hanc inscriptionem nimis arrogantem suis cōmentarijs
imposuisse, tanquam nihil in eis non contineretur & quiduis
inde peti atq; accipi possit. Lucianus de mercede seruicibus:
Καὶ ἔχεις τὸ ἀμαλθείας κέρα, ἢ ἀμείλιχες θεϊδωρ
γάλα. id est, Et habebis copie cornu, & lac gallinaceum
emulgebis. Plautinus quidam seruus, epistolam quandam co-
pie cornu uocat, quod plurimum ex ea commodorum capi
posset. Aulus Gellius lib. 1. 4. cap. 6. Et simul dat mihi librum
grandi uolumine, doctriinis omnigenis, ut ipse dicebat, præ-
sestantem. Accipio cupidus & libens, tanquam si copie cor-
nu nactus essem. Apud Athenæum Philoxenus secundam men-
sam uarijs cupedijjs instruatam, copie cornu uocat. Citatur à
Suida carmen huiusmodi:

Εὐδὶ ἴνα μοι εἰθὲ ἕβην ἀμαλθείας κέρα, αὐτὸς. id est,
Vbi mihi uictus est Amaltheæ cornu capræ.

Carmen est heroicum. Effertur ad agium hoc quoq; pacto,
αἰξ οὐρανία, id est, capra celestis. Comœdia uetus notat

Polyagrum quendā iocorem ad questum profuturē, quam
celestem caprā uocat, ob incesum questū, ut testatur Plutar-
chus in cōmœtio de antiædis poetis: Εὐδὶ ἴνα μοι ποσειδά
γος οὐρανίου αἰγὰ πλάτοφρον ἔβην. id est, Fortuna
tuis Polyager celestem caprā opes adferentē alens. Idem alibi
aduersus stoicos: ὃ ἢ τὸ εὐκωλὸν λαβὼν ἀμάλθειαν. id est,
At qui Stoicæ acceperit Amaltheā, irridens paradoxæ Stoico-
rū, qui suo sapiētī tribuūt uniuersa, diuitias, libertatē, sanitatē,
tē, regnū. Horatius in Odis: Beata pleno Copia cornu.

Lac gallinacum.

ορνιδωρ γάλα, id est, Gallinarum lac, eundem habet
sensum. Dicitur enim in opulentos, & quibus quiduis rerum
suppeditat. Aut de raris inuentis, atque ob id preciosis: ut sit
hyperbole significans nihil omnino deesse. Plinius in præfa-
tione histore nūmā, irridens Græcorum deliciosas quiddā
& magnificas inscriptiones: Crion, inquit, iscrisere, quod
uolebat intelligi suum, alij κέρα ἀμαλθείας, quod copie
cornu, uelut lactis gallinacæ sperare possis in uoluntate
hauitum. Aristophanes in Vestib:

Εγὼ γούρ οὐδ' ἄρ' ορνιδωρ γάλα
Αὐτὶ τῷ βίβῃ λαβόμεν. αὐτὸς μὲν τῷ ἀπεστέρει. id est,

Non lac hercle gallinacum,
Hæce pro uita capiam, quam mi adimis in præsentia.

Eustathius in quartum Odyssæ, citat hoc adagium ex Ana-
xagoræ fabula, cui titulus, αἰξ. Rursum Aristophanes co-
micus in fabula, cui titulus, ορνιδες:

Δώσω μὲν ὑμῖν
Αὐτῶς, ποσει, ποσει δωρ ποσειρ
Πλάτοφρον, εὐδὸς αὐμοιναί,

Βίον, ἐρελίωλον, νεσὸν τα, γέλωτος
Χοροῦ, δαλίας, γάλατ' ορνιδωρ,

Ὡς τε παρὰ αὐτὸν ὑμῖν κοπιὰν ἢ ἰπὸ τῷ ἀκαθῶν. id est,
Dabimus uobis ipsi, filijs, filiorum filijs, opulentiam bone
uoluntatis, felicitatem, facultates, pacem, iuentum, risum,

choros, festa, lac gallinarum, ut sitis præ bonorum copia la-
borari. Strabo geographiæ lib. 4. narrat de Samotorum
agris, quod essent omnium rerum ampliter feraces, illud
uulgo idatum fuisse, quod lac etiam ferret gallinacum.

Idem testatur hoc adagium apud Menandrum comicum in-
ueniri. Athenæus libro dipnosophistarum nono, ex mediæ
comœdiæ scriptore quopiam Mincimacho, senarios hos ad-
ducit,

Ὁ τὸ λεγόμενον
Σωανώτερον ὡς ορνιδωρ γάλα
καὶ φρασιονες ἀποτὸν ἀμάλθειας. id est,

Et quod dicitur proverbio,
Lac suppedit res rare, gallinacum,

Ac planis reualis phasianus adprobo.
Rursum libro nono adducit ex Numero:

Ἐδ' ὅσῳ ἔβην καλέεται γάλα.
Idē lib. 3. indicat, quibusdā lac gallinacū esse, album ouī.

Non omnibus dormio.

Non omnibus dormire dicuntur, qui non omnibus in-
feruiunt, neque per omnia gerunt morem. Translatum pu-
tant à marijs quibusdam nis obsequiibus, quia uoces suas
adulteris scientes produunt, somnum interim inter pocula si-
mulantes, ut adulterum quod liber, liceat. Quod genus obse-
quij notans Iuuenalis,

Doctus, inquit, spectare lacunar,
Doctus & ad calcem uigilanti stertere naso.

Plutarchus in libro, cui titulum fecit, ἐρωτικῶς, fabulam su-
per hæc non illepidam narrat: Cū Galba quissianus cōdiuio

k 4

Mccanctm

Mecoenatem accepisset, sentiretq; iam de nutibus hominem inflammatum in uxorē sua, sensim demisit caput, perinde quasi dormiret. At cum interea famulus quiss iuss ad mensam accedens, uinum clam tolleret, ibi iam nigil & oculatus: Infelix, inquit, an nescibas me soli Mecoenati dormire? Mementi huius adagi, & ad hūc quē dixi modis exponit Festus Pompeius, cuius ex Lucilio, tractatum ostēdens a Capio quodam, qui Pararencho dicitur sit, quod simularet dormientem, quo impunitus eius uxor moxaretur. Idem indicat huius rei memi nise Luciliū. V. sup. et M. Tullius libro famul. epist. 7. Olim non omnibus dormio, sic ego mi Galle, non omnibus ser uio. Videtur indicare Cicero alterum, putā nō omnibus dor mio, uetus fuisse alterum, nempe non omnibus in seruo, uo uam. V. trunq; certe prouerbiale, sed prius illud pertinet ad conceptionem iuris, hoc posterius ad obsequium impendendū. Idem Tullius epist. ad Atticū lib. 15. Est bellum aliquē odisse libeter, & quemadmodum dicitur, non omnibus seruire. Qui quidem locus, ut hoc obiter admodum, mihi nō iū detur carere mendo. Fortasse scriptum erat, & quemadmodum non omnibus dormire, ita nō omnibus seruire. Quin & hęc ipsa uox, seruire, non uacat metaphorā, cū dicimus, seruire scene, seruire temporī, seruire uitij, seruire ingenio uxor is, seruire populo, seruire commodis priuatis, pro eo quod est, nihil non facere, quo satisfacias.

Sardi uenales.

Σαρδιωνώνων, id est, Sardi uenales. In eo libello, cui titulus est, de uiris illustribus, quē diij Plinio, nonnulli Suetonio tribunt, utriusq; reclamante titlo, huiusmodi quoddam adagium refertur: Sardi uenales, de negotio infinite prolixitatis, atq; inexplicabilis. Idq; hinc esse ortū tradunt, quod Tiberius Sempromnius Gracchus, cum altero consulatu Sardinian donauisset, tantum ex ea captiuorum adduxit, ut longa uenditione res in prouerbium abierit. Plutarchus in problematis Romanorum aliam adfert causam, nimirum olim inoleuisse morem apud Romanos solemnem, ut qui ludos ederēt in Capitolio, Sardos uenales pronunciant, prodiretq; puer quispian, per ludibrium moniti cinctus, quam bullam uocāt. Eum morem hinc ortum putat, quod uidentes Hetruscorum populi, nullū temporis cū Romulo bellū gessissent. quodq; horum urbem postremā Romulo bellū expugnasset. Vnde & re gem ipsam, & cum hoc captiuos quam plurimos Romā deductos, uenales pronunciauit. Porō cū cum Lydi ab initio sicerint Hetrusci, Lydorū aut caput erat Sardis, inde factum, ut Hetruscos Sardorum nomine pronūciari uenales. Refert eadem in uita Romuli, licet aliquanto diuersim. Debellatis Veijs, captus est illorum duos, qui cum esset prouocāt etatis, uisus est rē imprudentius gessisse quam pro etate. Vnde mos inoleuit, ut quoties Romani ob partem uictoriam immolarēt uictūm, senem purpura induti per forū in Capitolium ducerent, bullaq; ad collam appensa, quod tum erat puerorum insigne, pro eo Sardinian uenales pronūciari. Hetrurice ea pueri uerij sunt, & Hetrusci Sardinianorum coloni putantur. Vt sup. est hoc adagio Marcus Tullius libro epistolarum famulitarius septimo, ad Gallum: Habes, inquit, Sardos uenales, alium alio nequiorum. Sentit Cicero de cōtempis & improbis, & ni fallor, patria quoq; Sardis. Nā ita scribit paulo ante hunc locum: Id ego in lucris pono, non ferre hominē pestilentiorē patria sua.

Dasy pus carnes desiderat.

Δασύπους κρέον ἐπιθυμῶν, id est, Dasy pus carnes desiderat. Dicitur in eos, qui ea requirunt ab alijs, que ipsis

affatim sunt domi. Est enim dasy pus de genere leporum. Lepus aut, ut auctor est Plinius lib. 8. cap. 35. animal est inuocū, & sculentū, & facientū, omnū prede nascens. Solus præter dasy podē super faciat, aliud educans, aliud in utero pilis nesci tum, aliud implume, aliud inchoato gerens partu. Dicitur est autem dasy pus a pedibus his suis ac illis.

Tute lepus es, & pulpamentū queris.

Sunt qui existunt cum proximo idem esse, quod legitur in Eiancho Terentiā: Tute lepus es, & pulpamentū queris. Dicitum est autem a multo glorioso in adolescentē Rhoadium, qui scortio suo alludat, ipse ea etate, qua scorti uicibus fungi potest. Donatus allegoriam uarijs modis exponit, indicās prouerbium hoc in molles cōtēnere, propterea quod lepus a posteriore parte, hoc est, a lumbis & clunibus pulpamentum de se præbeat, eaq; corporis parte lautissimum sit: uel quod cum canes, amatorum instar, sequatur: uel quod lepus a physice dicitur incerti sexus, modo mas, modo foemina. Que cōtēnta mihi frigidiōra uidentur, ac ut simplicius, ita uerius esse puto ad Græcā parcomian referre, Δασύπους κρέον ἐπιθυμῶν. Flauius Vopiscus in Numeriano imperatore, scribit adagium T. crentianum Liuij esse. Andronici, uetustissimi Romanorum conici.

Pari iugo.

Pari iugo dixit Plinius in epistolis, pro eo quod est, pari studio, pariq; conatu. Quadrabit in eos, qui negotiū cōmune certatim ac simili cōtentione agunt. Translatum a bubus, idem plausum aequali iugo trahentibus. Plinij uerba sunt hæc: Habet quidē gloria in studijs præsertim quiddā ἀνομιαν, nobis tamen nullum certamen, nulla cōtentionē, cum uterq; pari iugo non pro se, sed pro causa nitetur.

Theocritus in Aita:

Ἀλλήλας ἂ ἐπιδραμαί τω ζυγῶν, id est, Pariq; iugo sese inuicem amabant. De amore multo & equali, quem Græci uocant ἰσοβότορον. Huic finitima sunt, que scribit diuus Hieronymus ad Augustinū: Rome dicitur esse quam plurimi, qui possint & audere tecum congregari, & in disputatione sanctorum scripturarum uicem ac æquo ducere. Extat & Græcis prouerbium: Εγὼ τε καὶ σὺ ταύτων ἐκκολλη ζυγοῦ. id est, Idem egoq; tuq; simul iugum. Quod suo referemus loco.

Vno fæce complecti.

Vno fæce complecti legitur apud eundem Plinium, pro eo quod est, eadem opera, & coniunctim agere, nō separatim. Verebatur, inquit, ne nos dies, ne nox, ne latera deficerēt, si tot crimina, tot reos uno uelut fæce complecteremur. Translatum est ab ijs, qui res multas simul colligant, quo commodius gestari queant. Id Græci dicunt συμῶδες ὕω, id est, comprehensim.

Salem & mensam ne prætereas.

Ἄλα καὶ ἡτέρας μὴ ἴξασθαι, id est, Salem & mensam ne prætereas. Ne negligas amulorum cōsuetudinem, aut ne uioles amicitie iura. Nam his rebus olim cōciliabatur amici: & familiares antiquius mutua inter sese conuicia acitabant. Quæ admodum testatur etiam Diogenes Lærtius in uita Pythagoræ. Et asilpatur Theocritus in Hyla: Οἱ μίαν ἄμφο ἐπαιεῖσσι ἀει δαινεύου ἑσπείρας, id est, Qui ad mensam semper eandem Cœnabant ambo fidi nimirum ut amici.

Loquens de Hercule a Telamone. Tam Euripidis Hecubæ, Polymnestoris exaggersans facinus, hospitalis etiam mensæ facit

ficit mentionem;

κοινῆς τραπεζῆς ποδῶν τυχῶν ἐμοί, id est, Mensa receptus sepe cōmuni mihi.

Inde est, quod, ut docet apud eundem Alexander in commentarijs Pythagoricis, Pythagoras utebat frangi panem, uidelicet ne dissecaretur, quod amicos copularet. Idem cōsueti salem potissimum in mensa apponendum, quod equitatis ac iustitiae nos admonet, ut quod et seruet, iustitiam quoque quicquid occuparit, et ex liquidissimis rebus, aqua, maribus fiat. Origenes aduersus Celsum libro secundo, Parium quempiam Iambo graphum adducit, qui Lycomantem in seclatus sit, quod salem ac mensam esset praetergressus. Idem detorquet ad Iudam Christi proditorē. Atque haud scio an Christus ipse, religionis nostrae princeps, huc aluisset, ut illi consilium fuisse uidetur in rebus multo uulgatissimis altissima mysteria sua recondere, praesens fore, ut hoc symbolum à Iudeis irritum, gentes amplecterentur. Certe apud Macedones patrio ritu foedus, quod sanctissimum uellent haberi, sic inebant, ut panem gladio diuisum uterq; libaret. Autor Q. Curtius libro octauo.

Bacelīsimilis.

XI

Ἰκελθω βακίλων, ἢ βακίλων ἢ εἰ, id est, Bacelo simili, aut Bacelus es. In cinedos, ac paru uiros dictū, aut in magnos quidē corpore, sed animo stupidos. Trahit à baculo, quod Baceli cuiusdā. Ait Suidas Baculum proprie significare eis, qui sit excelsus, eoque in molles dici, quod hoc morbo potissimum laboret illud hominū genus. Antiphanes in Caribus, Baculum quempiā excat apud Athenaeum lib. 4.

Ὅντ' ἔρεξας ἔχρησθαι τῶν χερσῶν τῶν βακίλων, ὀδὸν ἀρχαίων, id est, An Baculum non uidet, Manibus suis sic saluantem, nec pudet?

Meminit huius Suetonius in uita Augusti, scribens eum peculiari uocabulo, Baculum pro stulto asidue solum dicere: quaquam in uulgatis codicibus Bacolus scriptum est. Hermolus existimat et apud Quintilianum recte pro Bago, Baculum legi posse. Verba Fabij sunt haec: At uero statuarii artifices, pictoresq; clarissimi, cū corpora speciosissima pingendo, fingendone effugere cuperent, nunquā tamē in hunc incidunt errorem, ut Bagoam, aut Megabyzum aliquem in exemplum operis assumerent sibi. Verum equidem nō uideo, cur Fabiana scriptura mutanda sit, cum βαγῶνας barbara lingua significet eunuchum, quo nomine Lactianus philosophum quemdam inducit, qui uultu, corporisq; figura, eunuchum prae se ferret. Quin et Ouidius in amoribus, seruum puellae custodem Bagoam appellat:

Quem penes est dominam seruanti cura Bagoē.

Batalus.

XII

Βάταλον εἰ, id est, Batalus es. Olim in effeminate percontumeliam dicebatur. Flutarchus ostendit id cognominis Demopheni puero inditum fuisse, et ab inimicis probro obiectum. Porro cognominis huius idē uarias adferri rationes: uel quod Batalus quasi tibicen, mollis et effeminatus, qui muliebribus sandalijs primus omnium in cena proderit, ac musicā, ut ita dixerim, curauit: uel quod poeta cuidā obsceno nomē fuerit Batalo: uel quod apud Atticos Batalus appellata sit ea pars corporis, quae uerecunde nominari non potest. Meminit huius rei Libanius. Idē iam prouecta aetate, simili cōtumelia dictus est Argas: siue quod hoc nomine fuerit quipiam malarū autor legū: siue quod, ut existimat Suidas, serpētis genus sit Argas. Dicitur hē Graeci βατῶν, ἢ εἰ,

pro eo quod est, ut piter atq; effeminate uiuere.

Bene plaustrum perculit.

XIII

Rusticorum prouerbiū est: Bene plaustrū perculit. Apparet dici solum in eos, qui quēpiam impellunt, quo suapte sponte iam propendebat. Translatum à plaustris onustis, quae quo exonerent, solent eueri. Fit autem id cōmodius in eam partem, in quā propter solum declinūs inclināt. Donatus indicauit hoc adagium, exponens in Eumacho haec Parmenonis uerba: Perculit iam tu me! Ab hac sententia non abhorret Plautinum illud in Cerculio: Qui monet, quasi adiuuat. Verba sunt lenonis, qui libentius sit mutaturus fidem, admonitus à trapezita, quod tanē uel citra monitorē erat facturus.

In Care periculum.

XIII

Ἐν καρί τῶν κινδύμων, id est, In Care periculum, subaudi, facito, hoc est, in homine, aut re uiliore, fac periculosam experientia: in qua si parum felicitatē cesserit, nō multum sit dispēdij capiedum. Huic adagio, Carum mores fecere locū. Hic populus est, ut autor est Mela Pomponius, incerta originis, ut quos alij αὐτῶν ἰδοίνας, id est, indiigenas, nonnulli Pelsagos, alij Curetes existiment: gens usq; adeo amorum pugnax, amans, ut aliena etiā bella mercede cōducit, solui sint agere. Vnde Theocritus in Eneomio Ptolemei:

Φιλοπολιμοίε τε κάρεις, id est, Bellandiq; audis Caribus.

Item Herodotus in Euterpe, ostendit Cares barbaro seruiliq; fuisse ingenio, et ad quidiū malorū ferendum paratos, mercede proposita. Id quod indicat et Aristophanes in auidibus: Εἰ δὲ ἔλθῃς ἐς ἡμῶν κάρεις, id est, Quod si feruus est et Car. Strabo libro Geographiae decimo quarto, narrat Cares tota quondā errasse Graecia, passimq; stipendijs meruisse. Ceterum in rebus bellicis usque adeo praecelluisse, ut passim apud Poetas, arma bellica, Arca cognominator, quoadmodum Anacreon Caricā loricā, Calceus Caricā eristam dixit, ad quā aludat Aristophanes in auidibus. Suidas scribit, Cares primos mortalium mercede militasse, ut qui uitam suam uilem haberent. Hos igitur, qui cōduxerant primos in acie collocare consueuerant, ut primos hostium impetus suo exciperent periculo: aut ubi fortuna belli difficillima uideretur, illic obijciebantur. Carum Laudem bis teporibus amulari uidentur Eluetij, gens bello nata, simplex alioquā, ac minime malum hominum genus, planeq; dignum, ut equidem sentio, quod hac quoq; nota uacaret, et in literis, et in ceteris honestis studijs egregie ualiturum, si relicti bellis, huc animū appellerent. Virgipat hoc adagium socrates apud Platōnē in Euthydemo, uibens in se potius fieri periculum transformationis: uelut in homuncione Care, quem si perdas, non admodum grauis sit iactura. Idē in Lachete huc respexit, cū ait: Cogitandum esse ijs, quā primum docere incipiunt, et artis suae periculum cum magno iuuenem periculo faciant: nō Carum quēpiam mercenarium, sed ciuium liberos in discrimen adduci. Et hūc imitatus Aristides in oratione Panathenica: Ἐν δὲ τῷ καρί καὶ ἡμῶν οὐκ εἰς τοῖς ἐκαστοῖς σώματι τῶν πεισῶν τοῖς μύθοι. id est, In Care uero, nō in suis ipsorum corporibus facientes periculum. Vfus est eodem M. Tullius in actione pro L. Flacco: Quid, inquit, de tota Caria? nonne hoc uestra uoce mulgatum est: Si quā cum periculo experiri uelis, in Caria potissimum esse faciendum? Quē quidam locū apparet esse uicatum: neq; ueracē dicere, in Care legendum esse, non in Caria. Huic diuersum est illud: Auro piscari hano, quod alibi reddemus.

In dolo figularem artem discere. xv

Superiori diuerfum est illud: ὅτι πῖδος τῶν κερραμῶν μινδοῦρα id est in dolo figulariam artem discere. De ijs, qui protinus maximis in rebus artificij sui capium experimētum, cum paulatim à minutis ad summa profecti cōueniat. Neq; enim figulus statim à dolo, id est, usque maximo artem applicatur, sed à pusillis quibusdam usculis, in quibus non sit graue dispendium, si quid secus accidat. In hanc fermē sententiam uisitat Plato in Lachete: Σκοπεῖν δὲ μὴ οὐδ' εἶναι κατὰ τὴν κινδύνοσιν κινδύλων κτάσασθαι, ἀλλὰ εἶναι τοῖς ἕτεροις κατὰ τὴν εὐχὴν τοῦ θεοῦ ὅπως ἂν ἴδωμεν, ὅτι ἀπεχθύνει τὸ κερραμῶν καὶ τῶν ποταμῶν ἡμῶν συμμίχνην, ὅτι πῖδος ἢ κερραμῶν id est. Considerare oportet, ne hoc periculum nobis fiat, non in Care, sed in filijs, simul atq; amicorum liberis, ac plane contingat, quod procerbio dicitur, in dolo figulina. Dicearchus ad aliam sententiam torquet procerbium, ut admonet inuicemque; artificem in suis negocijs exerceri oportere: uelut aurigam in duccendis carrijs, nauiclerum in gubernanda nauī, medicum in curandis morbis. Tanquam absurdum sit, figullū in aurigatione uersari, ut uidelicet aliena, ac non magis in dolo, atque ita huc pertinēbit illa sententia:

Quam quisq; nouit artem, in hac se se exerceat.

Et Horatium illud ex epistolis:
 Nauim agere, ignarus nauis timet, abrotanum egro,
 Non audeat, nisi qui didici dāre: quod medicorum est
 Promittunt medici, tractant fabrilis fabri.
 Scribimus indocti, doctiq; poemata passim.

Nec sutor ultra crepidam. xvi

Huic finitimum est illud: Ne sutor ultra crepidam, id est: Ne quis de ijs iudicare conetur, que sint ab ipsius arte, profectio; aliena. Quod quidem adagium natum est ab Apelle nobilissimo pictore. De quo Plinius lib. 37. cap. 10. scribit in hunc modum: Idem perfecta opera libonebat in perguilla trāsentiū, atq; post ipsam tabulam latens, uita que notabant, auscultabat: uulgum diligenter iudicem, quam se preferens: seruauit; à sūore esse crepeditum, quod in crepidis una intus pauciores scissit anas. Eodem postero die superbe emendationem pristinae admonitionis caullante circa cerus, indignatū prospexisse, denunciantem ne supra crepidā sutor iudicaret. Quod et ipsum in procerbium uenit. Hactenus Plinius. Eodem pertinet, quod huius nepos in epistolis scripsit, de artificio non recte iudicare quenquam, nisi et ipsum artificem. Quodq; primo moralium libro dixit Aristoteles, earij rerum inuicemque; iudicē esse idoneum, quam sit eruditus. Et quod idem scripsit lib. 2. naturalij, cecum disputare de coloribus. Que uerba iam inter nostri temporis scholasticos in procerbio abierunt, quoties quispiam de rebus ignois disputat. Ad eandem sententiam referendum, quod ait Fabius pictor apud Quintilianū, felices futurus artes, si soli artifices de ijs iudicarent.

Dij facientes adiuant. xvii

Varro libro de re rustica primo: Et quoniam, ut aiunt, dij facientes adiuant, prius inuocabo deos. Significat diuinam opem non cessantibus, sed industrijs, et pro sua uirili conantibus auxilio esse solere. Hinc ab iutor referēdum illud Horatij carmen, quod iam uelut in procerbio abiit. I. d. M. T. id lius uisitat libro epistolarum ad Atticum nono: Omnia uobis imparatis agenda. Sed tamen
 Αἰδᾷ μὴν ἄνθρωπος,
 Αἰδᾷ δὲ καὶ δαίμων ὑποπόνοσται. id est.

Partim ipse inuenies, partim fors suggeret ipsa.

Cū Minerua manum quoque moue. xviii

Huic finitimum est: Cū Minerva manum quoque moue. id est: Atacillante Minerva, manum interim moue. Monet adagiū, ne fiducia diuine operis industriam remittamus. Comenit peculiariter in mulieres, que lasciuia exerceant, fauente quidem, atque inuocata Minerva, sed nihilo segnium interim operi insistentes. Sunt qui putent ab agasone quopiā natum, cuius asinus cum luto infixus hereret, deberetq; illi succurrere, ociosus Herculem implorat. Huic respondisse deum, uti interim manum admooueret asino laboranti, atque ita deum numen adfuturum. Alij diuersam huic fabulā adferunt, puta quēdam cum esset decertaturus, Mineruam consulisse, num futurum esset, ut uictor discederet. Responsum est fore. Verum cum ille ingressus in theatrum, in certamine manibus staret ociosus, percussus ab aduersario uictum fuisse. Ad hoc adagium pertinet elegantissimum illud carmen, quod ex Agathonis tragœdia citat Aristoteles, libro moralium Eudemiorum quinto: Τέχνην τυχῶν ἑσθρῆς, καὶ τύχην τεχνῶν. id est, Fortunam ut ars, fortuna ita artem amat inuicem: Citatur à Suida senarijs hic in eandem sententiam: Αὐτὸς ἂν καὶ θεῶν, αἴτια τοῖς θεοῖς καλᾷ. id est, Fac interim aliqui ipse, dein deos uoca.

Nostro Marte. xix

Quoties nullis auxilijs adiuti, noströpro ingenio, pro prijsq; uiribus rem peragimus, nostro Marte peragere dicitur. Aut etiā cum nostro periculo res geritur. M. Tullius libro officiorum tertio: Hanc igitur partē relictam explebimus, nullis adminiculis, sed, ut dicitur, Marte nostro. Hactenus ille. Translatum uidetur ab imperatoribus, qui suis ipsorum auxilijs et copijs bellum sustinent, siquidē Plautus etiā meis copijs dixit, pro meo Marte. Sapient procerbium etiā illa, uario Marte, dubio Marte, iniquo Marte. Huic adagio penē diuersam est illud, quod alibi uicimus: Οὐκ ἄνθρωπος ἐστὶν ἰδῆ. id est: Non absq; Theso.

Nequicquā sapit, qui sibi nō sapit. xx

Sententia uel hodie uulgò frequētissime iactata, frustra sapere, qui sibi nō sapiat. Plato in Hippia maiore: Καὶ σοφώτερος inquit, σωφρόνεις ὅτι τὸν σοφόν, αὐτὸν αὐτῷ μάλιστα δὲ σοφόν εἶναι. id est: Idem iudicē et pleriq; uidetur, quod oportet eū qui sapiat ipsum sibi maxime sapientē esse. Vnde patet et Cicero in epistola quadam ad Trebatium ostendens ex tragœdia Medea Iunpian. Et quando, inquit, cepti agere Medeam, illud semper memento.

Qui sibi ipse sapiens dotesse nequit, nequicquā sapit. Est autem uersus trochaicus. Idem epistolarum familiarium lib. 13. ad Caesarem imperatorem: Itaq; ab Homeri magniloquentia, confero me ad uera precepta Εὐρηπιδος. Μισὸ σοφιστῶν ἔς ἃς οὐκ αὐτῷ σοφός. Quem uersum Seneca Præcilijs laudat egregie. Citatur à Luciano in Apologia:

Μισὸ σοφιστῶν ἔς τῆς οὐκ αὐτῷ σοφός. id est,

Sapientem cum odi, qui sibi ipse non sapit.

Eam sententiam sic ad uerbum seruauit huius temporis homines, ut hominis uocabulo uideatur indignus, qui nō quauis ratione suis cōsulere cōmōdis nouerit. Huius generis est illud apud Suetonium:

Aspice felicem sibi, non tibi Romule Syllam.

Cantherium in fossa. xxi

Cantherium in fossa, rusticum procerbium, sed in e re nulli tati natū.

dum: qui uel opibus, uel gratia, uel autoritate prepollet, quam multitudinis beneuolentiâ, quæ numero itatum superior fit, reliquis omnibus inferior. Quemadmodum apud Plautum quissiam continere se dicit minus illos deos: modo Iouem unum sibi propitium habet. Nec absurdè trahetur in usum, quoties una us plus potest reliquis omnibus: ut si quis dicat, hæc causa pluribus probatur, pluribus scilicet rationibus, nititur æquo, dicitur à legibus: uerû altera κωμικῶς. Sic enim uolo, sic uideo. Nâ omnia cedant, necesse est, quoties rex huiusmodi promit oraculû, quale profert apud Homerû Agamemnon: Εἰ δ' ἔκε μὴ δάσῃσι, ἔγῳ δ' ἔκεμ' αὐτοῦ ἔλωμαι. id est, Ipse equidem eripiam, si trahere forte graueor.

De cuiusmodi Lucianus i captiuo: Ὁ τὸ δ' ἰκαιοῦ ἢ τῆ χλῆσι λέμεν ἄνω, id est: Qui ius in manu reponit, quicq; ius in manu posuerit. Pyrrhum è liberis quendam adulescentem admodû, interrogabat cuius esset relictoris regnum. Is respondit ὅς ἔστω, inquit, ἡμῶν τῶν μάχων ἄρ' ἔστ' ἔραμ' ἔξῃ. Quicq; uestrum a cuniorè habet gladium. Id dicitur Plutarcho in eius uita non arbitrari multum abesse, ab illa tragica excoartice. Θυγατέρι δ' ἔστω δ' ὄμμα δ' ἰαδ' ὄραμ' τοῦ ὧδ' ἔλαφου, id est: Fratres acuto diuidant ferro domus

Vices habende.

In hoc igitur qui uis rem gerunt, et quibus, ut Ennius ait, ferro geritur res: quibus ius est in armis, et quibus leges inter arma silent, per ironiam rectè traquebunt: ἔστω κρείσσων καὶ ἄνω κυρίως. Nam Grecis κύριος non solum dominum significat, uerum etiam eum, qui præuolat autoritate. Et Suidas indicat concionem illis κωμικῶς dici: qui soliti sint creati magistratus. Nonnunquam ad rem refertur: ut apud Euripidem in Iphigenia Aulideusi:

Ὀὐ μὲν δὲ, οὐχ ὃ πῶδ' ἐ μὲν κωμικῶς λέγεται.

Significat enim seruus, quanquam esset cõditione inferior Melesnelo, tamen hoc se potiorè esse, quod iustiorè haberet causam.

Delius nator.

XXXIX

Δήλιος κολυμβητής. Delius nator. Olim uulgo dicebatur admodum natandi peritus, quicq; noisset in summa nature aqua. Natum adagium, aut certe factum illustrius ex Socratis apophthegmate. Cum enim huc Euripides librum obtulisset Heracleti, cui cognomen additum εκότενος, propter affectatam scriptorum obscuritatem: rogaretq; cuiusmodi uideretur, respondisse fertur hoc pacto: Διὸς ἠμῶν γυνώσκω, οἷμα δὲ ἡγῶν καὶ σαβῶνα, πλὴν δήλιος δὲ ἔσται κολυμβητής εἰς τὸ μὴ ἀποπνιγῆναι ἑὺ αὐτῷ. id est: Que quidem intellexi, præclara arbitror autem et ea, que non intellexi, quanquam natatore Delio opus, ut ne quis in eo proficetor. Hæc Socrates alludens simul et ad prouerbium, et ad Heracleti sensus nimium abstrusus, ac profusius: ut nisi nator insignite peritus contigisset, periculum esset, ne lector in eo libro suffocaretur, nec gereturq;.

Dicendo dicere discam.

XXX

Ἐκ τῷ λέγειν τὸ λέγειν ποιεῖται, id est: Dicendo cõsequimur, ut dicamus. Syrius Hermogenis interpres, Eudagor aut Sophistam exat, qui dicendi facultate non putari ratione, sed usu dicitur consistere, fieriq; ut dicendo consequeretur dicendi facultatem. Δξῖοντ' ἔξῃ, inquit, ἡ δὲ τῶν συσφῆσι τῶν μίαιμ, τὸ λέγειν ἐκ τῷ λέγειν ποιεῖται. id est: Existimantis iuxta uulgarè prouerbium dicendi facultatem dicendo contingere. V. supra patet et M. Tullius libro primo de oratore: in quo, inquit, fallit eos, quod audierunt dicere: homines ut dicat efficere solere. Verè etiam illud dicitur, peruersè dicere, homines peruersè dicendo facillime consequi.

Latus autem patet adagium, nempe ad cuiusvis rei peritiam, quam potissimum usus suspēdit, optimus rerum uerum magister. Proinde prouerbales erunt omnes id genus: fabricando fabricant discere: canendo musicam, militando militarem artem, scribendo discere scribere.

Multi, bonique.

XXXI

Πολλοὶ ἰσχυροὶ. id est: Multi, boniq;. Prouerbiali figura dicebatur olim. Trãslatû à ritu sacrorû, in quibus sacrificis rem diuinâ facturus dicebat: τίς τῆδε, id est: Quis hic? Deum qui aderat, respondēbat: πολλοὶ ἰσχυροὶ. id est: Multi et boni. Atq; hæc partim omnis causa dicebatur: oportebat eni in sacris εὐφομεῖν, hoc est, bene ominata dicere: partim, ut si quis esset sibi conscius admissi piaculû, discederet à mysticis. Plutarcho in Sympoticis: Ἐπει μάλιστα γέλυθ' πλῆθει πολλοὶ τ' ἀγαθοὶ τ' ἀρεστῆσι, id est: Quando quidem Platoni testes adsunt, multiq; boniq;. Sed de hoc ante meminimus. Quo quidē allusit et Aristides in Pericle: Αλλ' ὧς ἂν εἰς τῶν καλῶν ἡγεμόνων ἀντιφρόνου ὧδ' ἡγῶν κατὰ τὴν μάστιγα ἀπέδ' ὤκε. id est: Verû uelut unus è numero honestorum, ac bonorum citra inuidiâ, ac perurum illi reddidit testimonium. Quin etiam Homericum illud iam prouerbij uice receptû est: Ἡὺς τε μέγας τε, Magnusq; bonusq;. Est subinde et apud Aristophanem. Prouerbium igitur locum haberi, quoties aut testes, aut iudices, aut conuictores significans idoneos, ac neutiquam reijciendos.

Heroum filij noxæ.

XXXII

Αἰσῶν ἡρώων ἔτενε παῖματα. id est: Virorum Heroum filij noxæ. Veteribus illud obseruati fuit, præstantium uirorum filios, multû à progenitorû moribus abuisse. Vnde et Demosthenes dixit: τῶν ἡρώων ἀνδρῶν ὡσπερ εἰ μὲν ἄλλῃ ἔτι, πολλοὶς ἀποβαίνει τοὺς υἱοὺς, id est: Auiris egregijs, perinde quasi fito quod id accidat, improbos proficisci filios. Que quidem Demosthenis sententia refertur in Aristide, in Cimone. Interpres, quilibet is fuit homo nec indiligens, nec indoctus, hoc loco prouerbij citat, quod à modo retulimus. Manet et hodie uulgatus locus: ex sapientissimis patribus, nullissimis propagari liberos. Euripides in Heracleidis, generaliter hæc sententiã ad omnes mortales retulit: Ἐναγχιρ' οὐ πολλοὺς ἴσως εἴσεις ἂν ὧς τις ὄσῃ μὴ χείρων πατρῶος. id est: Vnum forsitan plurimos Inueneris qui patre non sit nequior. Astipulator huic sententiæ locis aliquot Homerus, nominatim Odyssæe B. Παῖσι γὰρ τοὶ πᾶσι δ' ὁμοίσι πατρὶ πέλονη, Οἱ πλείους καί τις, παῖσι δ' ἑ τ' πατρῶος ἀρεσίας, id est: Aequat rara a patrem soboles, sed plurimi ab illis Degenerant, pauci superant probitate parentem. Declamat hoc argumentum Aelius Spartianus in Senecro Cæsare, multis exemplis declarans: ita fere usu uenisse, ut uiri, seu uirtute, seu literis, seu fortune indulgentia insignes, aut nullos omnino liberos haberint, aut tales reliquerint, ut magis ex usu rerum humanarum fuerit: illos absque liberis discedere.

Nunquam ex malo patre bonus filius.

XXXIII

Euripides hanc sententiã prouerbio celeberrimè fuisse testatur, ex malo patre non progigni bonos liberos: θεὺ φεῖ, παλαιὸς αἰν' ὧς καλῶς ἔχε, οὐκ ἂν ἤϊστον χυσοῦς ἐκ κακῷ πατρῶος. id est: Heus heus, ut illud dicitur rectè, probum

rili, agresti, atq; ibumana uicina dicebatur. Aristides i The
 mistic, εἰς τὸ γὰρ τὸν μα δὲ λυμφορῶς φασίη, id est: Sit
 salua, ut aut, uicina. Interpres adscriptit adagiū ex Alcma-
 na Lyrico poetis sumptū. Plato libro de legibus quarto, μὲν
 δε γὰρ μὴ ὄντως, ἀλλ' ἡμῶν κελὶ πονηρῶν γὰρ τὸν μα, id
 est: Haud sanē uere, saluuginosa, malaq; uicina. Transferrī
 potest uel ad negotium multi quidem laboris, et parum fru-
 giferam: uel ad uicinos molestos. Traductum ab agris mori
 finitinis, qui plerunq; solent ad cultum inanimabiles esse. Pro-
 uide Vergilius etiam terram saluam, ut minime seracem dicit
 nat. Ad haec uidemus homines et ipsos littorales serē ceteris
 inhumaniore, tanquam inhumanitatis nomibiles ex inuani-
 mo contrahant elemento.

Ad fractam canis. XXXVIII

Ἡρῶς ἐξ ἑργαίου ὡς ἐστὶν, id est: Ad fractam canis, subau-
 di, uel chordan, uel citharam. Suidas ostendit dici solum de
 ijs, qui frustra laborant. Antiquis mos erat ad citharam cane-
 re, in qua si qua chorodia rupta sit, ad eam frustra uocem accō
 modes, cum illa nō respondeat. Fabulā de cicada, si actē fidis
 uicem supplete diximus alibi. Quoniam nō inscite accom-
 modabitur, ubi non responderet officijs alicuius, aut ubi quis
 suadet obstinato, aut orat in exorabilem.

Vtre territas. XXXIX

Ἀσκή ἢ ἀσκή φ μοσ μολιή εἰς, id est: Vtre terrere, siue
 terri. Dicit solum, quoties inanes formidinem aut cōcipit
 aliquis, aut incuit. Sumptum ab ijs, qui usorum inanium
 strepitū pauescunt pueros, aut aliqui formidolosos, uel po-
 ius qui usorum huiusmodi sonitu propellunt aues, ut indicat
 in auiibus Aristophanes. Extat apud Diogenianum, atque
 hinc finitimum putat, ἀσκή φαυλίση, Hesy chius unica di-
 ctione pronunciat, ἀσκη φ λαυρίση, pro inani metu. Putat
 idem ualer, ἐπὶ σκῆ μοσ μολιή, id est, umbrā territas.

Leonem larua terres. XL

Μοσ μολιή εἰς ἐκροβῆς τὸν λῶντα, id est: Larus
 terres leonem. Apud eundem refertur. Cōueniet de minis ina-
 nibus, ac terculis deridendis. Quoniam, ut inquit Plinius,
 hoc tale, tanq; sanū animal uotū erbes citi cūcti, currisq;
 inanes, et gallinaceorū cristae, cantusq; etiā magis terrent,
 sed maxime ignes. Quod nō fallor memoria, reperi apud au-
 torem quempiam, leonem etiam larus et appositi ijs uulsi-
 bus ostendi.

Principatus Scyrius. XLI

Ἀσκή σκυρία, id est: Imperium Scyrius. De frigido tea-
 niāq; regno. Scyrius insula, quam olim incolere Pelasgi et
 Cares petricosa et ifrigifera, nec ullius bonae rei serax. Sui-
 das addit quosdam referre pro uerbium ad Thebum, qui cum
 huius fisset ditinonem Lycomedis, atq; huius uxorē sollicita flet
 ad stuprum, precipitatus sit, unde uidetur seum imperiū de-
 ctum principatus Scyrius. Legimus et de Saxis Scyronijs,
 quod an ad hoc pro uerbium pertinet nescio. Iuxta priorem
 interpretationem adagiū eleganter accomodabitur ad mu-
 nus aliquod, unde praeter inanc titulum, et molestem admini-
 strantē curam, nihil euolumentū capitur: aut or Zenodotus.

Post Lesbium cantorem. XLII

Μετὰ λέσβιον ὡδὸρ, id est: Post Lesbium cantorem.
 Hoc adagiū significabat aliquem non primas, sed secundas
 tenere partes. Finitimum illi: οὐδὲν πρὸς τὴν ἡμιλιονε-
 τῶν, id est: Nihil ad Parmenonem suam. Lacedaemonicum
 pro uerbium, hac natum occasione, quemadmodum narrat
 Suidas: Cum Lacedaemoniorum res, seditionibus tuultuare
 tur, consilium oraculum, iussit, iui Lesbium cantorē accer-
 re.

rent. Accersitus itaq; Terpadar Lesbium ninium Antifscus,
 et ad Lacedaemonios missus. Is canendo sic illorum animos
 delinuit, ut seditionem euntem sedaret, y redactis in concordia
 ciuibus. Qua ex re factum est, ut Lacedaemonij Lesbij canto-
 ribus primas in arte musica partes tribuerent, et si quē aliū
 canentē auulisset, protinus dicerent, μετὰ λέσβιον ὡδὸρ,
 id est: Post Lesbium musicum. Zenodotus pro uerbium hoc
 citat ex Cratinū fibula, cui titulus Chiron. Meminit huius ada-
 gij Plataarchus in cōmentario, quē inscripsit ἡμῖν τῶν ὑπὸ τῶν
 θεῶν ἕσθας τὴν ἀρετὴν. Quoniam mihi quidem
 filius, non redolet Plutarchum. Nihil autem ueturit, quo mi-
 nus pro uerbium etiam ad rem de festiuitate ueluti si quis affo-
 rmas querendam traditionem, sed post paratam pecuniam,
 dicat, μετὰ λέσβιον ὡδὸρ.

Callippides. XLIII

καλλιπιδῶν olim pro uerbium dicebatur, qui in molien-
 dis negocijs, cum nullus sit facturum minaretur, nihil tamē cō
 feceret: aut quemadmodum ait Terentius, qui scdulo mouens
 sese, nihil promoueret. M. Tullius ad Atticū, lib. xij. Quod
 ad me de Varone scribis, scis me antea orationes, aut aliquid
 id genus solum scribere, ut Varonem nusquam possim in-
 texere. Postea autē quam haec cepi ἐπιλολο γράψαι, Varro
 mihi denūciauerat magnam sanē et ex aemulo qso fiduciam.
 Biennium praeterijt, cum ille καλλιπιδῶν ὡδὸρ casu
 nullum cubium proferret. Quibus uerbis Cicero notat M.
 Varonis tarditatem, qui cum magnas quasdam spes ostende-
 ret, re nihil unquam absolueret. Suetonius Tranquillus in Ti-
 berio: Ad extremum, nota pro iū ac crediti suo fisci pāsi-
 passus est, ut iulgo iam per iocum Callippides uocaretur, quē carsi-
 tore, ac ne cubiti quidem mensuram progredi pro uerbium Grae-
 co notatum est. Haec enim Tranquillus. Parum autem liquet,
 utrum omnis pro uerbium ratio sita sit in Callippidis cognomi-
 ni, quod a pilicrititudine equorum est dictum: an aliud quod-
 dam fuerit pro uerbium, quod in Callippide sit dictum: quae
 admodum ex Suetonij uerbis coniectura sinū posse uidetur.
 Deinde quis hic fuerit Callippides, cuius tardā celebritas no-
 tarit adagiū, non satis pro uerbium est, nisi quia ualē diste-
 mile ueri uidetur accipiedū esse, de Callippide tragædiarum
 histrione: cuius mentinē Plutarchus in apophthegmatis Lae-
 conicis, his quidem uerbis: Α δὲ τοῦ ἀλλοῦ εἰσα βαυμῶ-
 ζουτας, ἐδ' οἶσα μὴδὲ γινώσκου, καὶ ποτε καλλιπιδῶν,
 ὁ τ' ἤρα γὰρ ὁσσοῖον ὑποσκεπτῆς ὄνομα καὶ λέσβα ἔχου
 οἱ ποτε ἔλλοισι, ὡς ἀξίον ἔμνη τὴν πάντων, πρὸς
 τὸν μὴ ἄπο τὸν αὐτῶν, καὶ πρὸς τὸν αὐτῶν, ἔπειτα σο-
 βαρῶς εἰς τοῦ συμπεπτοῦτος ἐμελαίωμ εαυτῶν ἐπε-
 δίκυοντο, νομίζου ἐκείνων ἀρεθεῖαι τινῶν ἐπιλολο-
 σωῶν, τὴν δὲ εἰσῶν, οὐκ ἐπιγινώσκου με δὲ ἔσοσι-
 λῶν, οὐκ ἠέσασαι ἦς τίς ἂν μὴ, ὁ ἔρησι δὲ ἀποδὲ
 ἦας εἰς αὐτῶν, ἀλλ' οὐ τὴ ἔσοι καλλιπιδῶν, ὁ δὲ φηκλι-
 κτας; οὗτο δὲ λακωνισμοῖον τῶν μὴ μὴ καλλῶσι.
 Quorum uerborum haec ferme sententia est: Quorum reuian
 admiratione reuibus teneri uidebat, eas ipse ne cognoscere
 quidem uidebat. Euenit aliquando, ut Callippides tragædia-
 rum histrio, multi nominis atq; opinionis inter Graecos, et
 ab omnibus in praeco habitus, primum illi fuerit obtutus, ac
 saluaret: deinde arrogantiū inter reliquos regis affectato-
 res admiseret sese, ostentaretq; yatus iutorum, ut ille prior
 aliquid comitatis inciperet exhibere. Tandem cum diceret
 etiam: Non agnoscis me rex, nec qui sim audisti? Agessilas
 contemplatus hominem: An nō tu es, inquit, Callippides ille
 dicebat? Nam sic appellant Lacedaemonij mimos. Haec Pla-
 tarchus.